

Universitat de Barcelona

Facultat de Geografia i Història

Departament d'Història Contemporània

Tesi Doctoral:

**Convergència Democràtica de Catalunya i el
món sindical [1974-1990]**

Doctorand: José Manuel Rúa Fernández

Director de la Tesi: Professor Andreu Mayayo i Artal

Programa de doctorat: Món Contemporani

Bienni 2000-2002

Barcelona, 8 de novembre de 2006

4. El primer esforç pel sindicat nacionalista català [1980-1984]

4.1. La primera etapa al govern [1980-1984]

La victòria electoral del 20 de març de 1980 va donar a CDC i als seus socis d'Unió, la clau del primer govern de la Generalitat emparat per l'Estatut de 1979. La majoria parlamentària que obtingué (43 diputats que la situaven lluny de la majoria absoluta) podia esdevenir el seu punt més feble, especialment després de la negativa del PSC a entrar en un govern de coalició amb els nacionalistes. Però gràcies a una intel·ligent política d'aliances a dues bandes, amb UDC i ERC (tots dos partits van votar favorablement a la investidura de Pujol com a President de la Generalitat), Convergència va aconseguir dotar d'estabilitat al govern sense gaires hipoteques polítiques. Mentre ERC (amb el seu Secretari General Heribert Barrera com a President del Parlament) es convertia en un aliat fidel, UDC recolzava als nacionalistes catalans a la Generalitat com a contrapartida del recolzament convergent al govern en minoria d'Adolfo Suárez. La desintegració de UDC l'any 1981, encara posaria les coses més fàcils a l'executiu català, en continuar gaudint del suport dels 18 diputats centristes al Parlament sense gairebé contrapartides.

Tot i la confrontació política, pròpia del dia a dia parlamentari, l'impuls unitari de la lluita antifranquista i la Transició política a la democràcia deixarà la seva empremta a les primeres accions de CIU al capdavant de la Generalitat. El fet d'ésser un govern especialment condicionat pels recolzaments parlamentaris externs, en no gaudir de majoria absoluta, obliga a arribar a pactes amb d'altres forces polítiques, però no ho explica tot. Sense aquest clima polític de consens que transcendeix la lògica merament partidista, no s'entendrien situacions com la viscuda per l'antic dirigent de CC.OO José Luís López Bulla, quan el President Pujol el convoca per demanar-li consell¹²⁸, o propostes com la relatada per Luís Fuertes, Secretari General de la UGT en aquella època: “*Cuando ganó Convergencia las elecciones sorprendentemente, insistió tanto*

¹²⁸ “Yo recuerdo que cuando Pujol gana las primeras elecciones en el 80, al único dirigente no político que convoca para pedirle su opinión sobre qué tiene que hacer fue a mi.” La trobada entre tots dos va donar lloc a una petita anècdota de fort contingut polític: “Vi a un tío que tenía un pin con el escudo de la Generalitat y debajo PSUC, [...] le dije: <<Dámela>>, y me la puse. Y hablando con Pujol me dice: <<Tu no saps que no pots portar això>>, [...] él debió pensar que yo iba allí como ostentación...total que le dije que no, o cualquier cosa de escaso rigor diplomático”. Entrevista amb J. L. López Bulla.

Jordi Pujol, en dos ocasiones, como Roca, en que la UGT propusiera al Conseller de Treball. Se pasaron un mes insistiendo. Yo les dije que no, que esa era una decisión de ellos y que no queríamos ser partícipes de esa decisión. Nosotros queríamos marcar cada vez más la autonomía como sindicato, hacer una propuesta de Conseller de Treball nos parecía que no estaba dentro de nuestras funciones y de nuestras competencias, y tampoco entendíamos el por qué Convergencia nos lo planteaba, cuál era la razón de fondo” ¹²⁹. Independentment dels possibles interessos convergents per apropar-se als sindicats majoritaris, ja sigui departint amb un d'ells sobre la situació política o incorporant a un altre a la tasca de govern, aquesta mena de situacions són més pròpies dels processos constituents que d'un govern al capdavant d'institucions consolidades. I una Generalitat on tot està per fer, guarda moltes similituds amb un procés constituent.

Segons la narració de Fuertes, el rebuig de la UGT a formar part del govern no va suposar un refredament de les relacions entre Convergència i el sindicat socialista. Tot i que en cap moment es pot considerar a la UGT com una organització propera a Convergència, la seva moderació era vista com un valor altament positiu en comparació amb el radicalisme atribuït a Comissions Obreres. Prova de la sintonia existent entre el partit nacionalista i la central sindical, són les bones relacions que mantenien destacats dirigents¹³⁰ i l'actitud demostrada per la UGT davant d'un episodi especialment sensible per a la normalització lingüística del país. El 25 de gener de 1981 es va fer públic el famós <<Manifiesto de los 2.300>>, una campanya de caràcter lerrouxista promoguda per personatges com Federico Jiménez Losantos i Armando de Miguel, que pretenia recollir signatures, dins de segments de població immigrant, en defensa del castellà a l'escola. Entre els impulsors, i a títol personal, també va haver-hi alguns sindicalistes d'UGT de Santa Coloma de Gramanet. Quan el Secretariat de la UGT de Catalunya va tenir notícia que el manifest s'estava introduint als centres de treball, la seva reacció va ser de rebuig frontal: *“Hasta que me entero de que ese manifiesto llega incluso a las empresas y lo paramos radicalmente. Eso había que cortarlo y los cortamos, era crear un cisma, era una barbaridad”*.¹³¹ La ràpida reacció de la UGT li va fer guanyar punts davant de CDC. Seguint l'explicació de l'antic Secretari General de la UGT de

¹²⁹ Entrevista amb Luí Fuertes.

¹³⁰ *“Una persona bastante cercana era Cullell, con él teníamos una relación muy estrecha”*. Ibídem.

¹³¹ Ibídem.

Catalunya, Convergència va temptejar el terreny per tal d'estrènyer les relacions entre ambdues organitzacions: “*Entonces hubo más tarde un mensaje, a través de Montero [Secretari General d'UGT del Ripollès i militant de CDC], donde se nos dijo que si la UGT hacía algún gesto más de carácter nacionalista ellos estaban dispuestos a ofrecer un apoyo más fuerte y decidido a la UGT. Pero yo me negué a hablarlo. Ellos se dieron cuenta de que sus intentos no prosperaban*”¹³².

Deixant de banda, momentàniament, les relacions amb el món del treball i tornant al terreny ideològic i programàtic, el primer congrés de CDC com a partit de govern té lloc entre el 30 de gener i l'1 de febrer de 1981 (VI Congrés). Allà es replantegen els propòsits i els objectius convergents d'acord amb la nova realitat política. El govern de la Generalitat, en mans de CIU, ha de ser una eina bàsica en la construcció nacional de Catalunya, i així ho posen de manifest al Congrés: “*Consolidar l'autonomia no és cap rebaixament en la tradicional lluita nacionalista, perquè és el mitjà per assolir la definitiva i total recuperació de la identitat catalana*”¹³³. La idea no és altra que identificar el partit (CDC) amb la institució d'autogovern (la Generalitat). Les circumstàncies externes, amb la promulgació per part del govern central de la <<Ley Orgánica de Armonización del Proceso Autonómico>> (LOAPA), amb el recolzament parlamentari de socialistes i ucedistes, després de l'intent de cop d'estat del 23-F; afavoriran enormement que aquesta identificació sigui assumida per bona part de la població. La LOAPA, amb el seu caràcter centralista i uniformista, va ser interpretada com un atac a l'autogovern de Catalunya. Amb un PSC desorientat, un PSUC en procés d'autodestrucció i una ERC sense projecte polític propi, Convergència va canalitzar el sentiment de descontent de l'electorat catalanista; presentant-se com l'única defensa possible davant la voluntat estatal de retallar l'autonomia catalana. La resolució del Tribunal Constitucional de l'agost de 1983, anul·lant els articles més importants de la LOAPA, suposarà tota una victòria política que rendibilitzarà exclusivament Convergència.

Segons l'historiador Joan B. Culla, els dos eixos programàtics del partit en aquest període són el nacionalisme (al qual se li suma un valor afegit per l'ofensiva anti-autonomista de la LOAPA) i la moderació, un camp que va ampliant el seu radi d'acció

¹³² *Ibidem*.

¹³³ “El nacionalisme en la Catalunya d'avui”. A *Textos CDC*. Núm.19 (1981). Pàg. 10.

a partir de la incorporació de quadres i d'electors de la UCD i de la Unió de Centre de Catalunya (UCC) de Joaquim Molins. La conjuntura política del moment, doncs, serà un magnífic brou de cultiu per a una proposta nacionalista i moderada com la convergent ¹³⁴.

Encara que l'aclaparadora victòria electoral del PSOE a les legislatives del 28 d'octubre de 1982 va ser tota una sorpresa per a Pujol i els seus seguidors, els resultats de CIU no van ser dolents. Ans al contrari, la coalició nacionalista es va col·locar com a segona força a Catalunya i va millorar en 300.000 vots els resultats de 1979. El creixement de CIU continuarà a les municipals de maig de 1983, amb un augment considerable tan pel que fa al nombre d'alcaldes (assolint una xifra de 438 batlles) com de regidors (obtenint 3.333).

El moment més problemàtic de la legislatura vindrà provocat per un fet en principi aliè a la dinàmica política: Banca Catalana. La crisi de l'entitat financera serà utilitzada políticament pels adversaris de Pujol per criticar la seva capacitat de gestió i posar en dubte la seva honorabilitat. El President de la Generalitat, fent de la necessitat virtut, aprofitarà la politització del cas per presentar-lo com un nou atac contra Catalunya. La constant voluntat, ja sigui en el cas de la LOAPA o en l'afer Banca Catalana, d'identificar el partit (CDC) i l'home (Jordi Pujol) amb la institució (la Generalitat) i el país (Catalunya), serà una de les claus de l'èxit del projecte convergent.

4.2. Les altres eleccions de l'any 1980

Les primeres eleccions sindicals del període constitucional són les de l'any 1980. El marc normatiu que regularà el seu desenvolupament serà el <<Estatuto de los Trabajadores>>, aprovat el 10 de març de 1980. Amb l'Estatut quedaran fixats els resultats mínims que ha d'assolir un sindicat per poder accedir a la negociació col·lectiva. Els mínims establerts per llei¹³⁵ suposaran una espasa de Damocles sobre els

¹³⁴ Culla, Joan B. "De la primera victòria al vintenni en el poder (1980-2000)". A Culla, Joan B. (Coord.). *El pal de paller. Convergència Democràtica de Catalunya (1974-2000)*. Pàg. 79.

¹³⁵ "Uno. En los convenios de empresa o ámbito inferior: el comité de empresa, delegados de personal en su caso o las representaciones sindicales si las hubiere. [...] Dos. En los convenios de ámbito superior a los anteriores: los sindicatos, federaciones o confederaciones sindicales que cuenten con un mínimo del 10% de los miembros del comité de empresa o delegados de personal del ámbito geográfico o funcional a que se refiere el convenio. [...] Asimismo estarán legitimados en los convenios de ámbito estatal los

caps dels impulsors del sindicat nacionalista català. En cap moment, els sindicats minoritaris implicats en el procés constituïran una central sindical que arribi als mínims exigits per a poder negociar una quantitat significativa de convenis col·lectius. I sense capacitat ni possibilitats per a negociar convenis, el sindicat esdevé una eina inútil. Si l'instrument encarregat de defensar els interessos del treballadors no pot complir amb la seva funció, de què serveix tenir un sindicat? Les paraules de López Bulla sintetitzen perfectament aquest raonament: *“Es que era muy difícil que aquello cuajara [...] un sindicato que no negocia es un sindicato que no existe. Un sindicato puede tener millones de subvenciones y devenir un sujeto inútil y un sujeto absolutamente irrelevante para los trabajadores, y ocurrió con esta gente”*¹³⁶.

Segons aquest plantejament, el veritable esforç per crear a Catalunya un sindicat nacionalista que fes de contrapès als dos grans sindicats estatals, s'hauria d'haver donat en la negociació política i la discussió parlamentària de l'Estatut dels Treballadors. El mateix López Bulla es sorprèn de la manca d'interès demostrada per CDC en un tema tan importat: *“¿Cómo es posible que cuando se discute el Estatuto de los Trabajadores el artículo 81¹³⁷, que es el que fija la representatividad de los sujetos, coloca a los sindicatos nacionales un nivel de representación que era difícilmente alcanzable para los sindicatos probeta? El PNV lo hizo, dando la dura con enmiendas al texto y saca los 2.500 delegados, cosa que superaba la ELA-STV, para poder negociar convenios. CIU no contesta el 10% para negociar los convenios, y CIU no contesta por otra parte los 2.500 delegados, no caen en el detalle”*¹³⁸. Aquest fet porta a López Bulla a posar en dubte els veritables recolzaments de què gaudia el projecte: *“O bien aquello era una maniobra o una operación de Rafael Hinojosa y sus amistades, o bien [...] a Roca lo que le interesaban eran los sujetos fuertes, sujetos consistentes”*¹³⁹.

sindicatos o asociaciones empresariales de comunidad autónoma que cuenten en este ámbito con un mínimo del 15% de los miembros de los comités de empresa o delegados de personal o de los empresarios, referidos ambos al ámbito funcional del que se trate”. BOE N°64 (14 de març 1980). Pàg. 5813.

¹³⁶ Entrevista amb José L. López Bulla.

¹³⁷ L'article del <<Estatuto de los Trabajadores>> de l'any 1980 que fixa les condicions dels subjectes legitimats per negociar convenis no és el 81, sinó l'article 87.

¹³⁸ Per a López Bulla l'apatia demostrada per Convergència en la discussió dels criteris de representació sindical podia respondre a diferents motius: *“La dirección de CIU fue una dirección que o fue torpe o no cayó en el detalle que te voy a explicar, o simplemente aquello le interesaba poco.”* Entrevista amb J. L. López Bulla.

¹³⁹ *Ibidem*.

A Catalunya, una de les primeres conseqüències de l'aplicació de la nova normativa laboral va ser la assumpció per part de CC.OO i UGT de la categoria de sindicats representatius, en ser les úniques centrals que superaven els mínims de representació establerts a les convocatòries electorals. Prova d'això serà que només aquestes organitzacions formaran part del Consell de Treball de la Generalitat, un organisme dependent de la Conselleria de Treball, creat per Decret el 10 d'agost de 1978, i que tenia com a propòsit que *“la Generalitat pugui disposar de l'assessorament i l'opinió de les forces econòmiques i socials respecte a les funcions i als recursos de l'Administració laboral en totes aquelles qüestions que afectin el món del treball a Catalunya”*¹⁴⁰. L'any 1980 formaven part del Consell de Treball Foment i Pimec pels empresaris i la CONC i la UGT com a centrals sindicals més representatives. La resta de sindicats restaven al marge de les deliberacions i debats del Consell, i només la USO (el tercer sindicat tant a Catalunya com a Espanya) formava part d'una comissió “ad hoc” encarregada d'estudiar la regulació dels conflictes de treball¹⁴¹.

Entre els temes tractats pel Consell trobem les propostes relatives al calendari laboral, i al voltant d'aquest aspecte destaca pel seu simbolisme la proposta per part dels sindicats (CONC i UGT) d'instaurar l'11 de setembre, Diada Nacional de Catalunya, com a festa tradicional. Foment i PIMEC, per la seva banda, prefereixen no pronunciar-se sobre el caràcter festiu o laboral d'aquesta data, considerant que és el Consell Executiu qui ha de prendre la decisió. Una argumentació tan òbvia com innecessària. El Consell Executiu és l'òrgan decisiu, però justament la tasca del Consell de Treball es fer propostes.

4.3. Rafael Hinojosa, l'home del partit al moviment obrer

En l'anterior apartat López Bulla ha esmentat al personatge clau de tot el procés i del nostre treball de recerca: Rafael Hinojosa.

¹⁴⁰ *Memòria (1980-1981). Consell de Treball*. Generalitat de Catalunya.

¹⁴¹ Formaven part de la comissió cinc representants del FOMENT i PIMEC, dos de la UGT, dos de la CONC, un de la USO i tres representants del Departament. *Memòria (1980-1981). Consell de Treball*, Generalitat de Catalunya.

Hinojosa serà el responsable d'elaborar i portar a la pràctica la política sindical de Convergència, i per això mateix, Hinojosa serà l'home del partit a les negociacions amb els sindicats. Gràcies als seus documents i a les seves declaracions podem seguir el fil explicatiu dels esdeveniments i comprendre el seu abast i les seves implicacions. En Rafael entra a CDC l'any 1976, procedent de la Juventud Obrera Cristiana (JOC) i del Moviment Socialista de Catalunya (MSC). La primera responsabilitat que accepta és participar a la Sectorial de Treballadors, en un principi com un membre més i després com a president. No trigarà en incorporar-se, de manera informal, al Comitè Executiu del partit amb la responsabilitat de mantenir relacions amb els sindicats. La seva missió és tan senzilla d'explicar com complexa de realitzar: Davant el buit existent dins el camp del sindicalisme nacionalista, Hinojosa té l'encàrrec de posar en contacte la gent de la SOC, USO i altres sindicats minoritaris per tal de crear un sindicat nacionalista. Aquesta tasca comença entre els anys 1977-1978 (a nivell de reflexió teòrica) i dura molt de temps, amb uns resultats que no començaran a visualitzar-se fins a principis dels 80.

La importància de la tasca desenvolupada per Hinojosa, així com la seva projecció política dins del món sindical, és reconeguda per l'últim responsable de la Sectorial de Treball de CDC i actual membre del Consell Nacional de partit, Ramon Bonastre: *“El Rafael Hinojosa ha estat la cara, [...], és una persona inqüestionable dins dels àmbits sindicals i té una autoritat moral que difícilment ningú dintre de CDC té en aquest moment, per què? Perquè és una persona que és un immigrant, que ho ha passat molt malament, que s'ha hagut de fer a ell mateix i per tant davant de qualsevol assemblea de qualsevol sindicat es pot aixecar i dir <<Jo, més que tu>>”*¹⁴².

4.4. Debat i resolució: L'opció sindical del partit es clarifica

A principis de la dècada dels 80 arriba el moment de passar de les paraules als fets. El llarg debat sobre la qüestió sindical, o dit d'una altra manera, les interminables discussions sobre el referent sindical del partit, han de materialitzar-se en un projecte amb cara i ulls. Anant per feina, Hinojosa, en un informe adreçat al Secretari General de Convergència, amb data del 2 d'abril de 1981, i que porta el significatiu títol de *La*

¹⁴² Entrevista amb Ramon Bonastre.

nostra política sindical, explora les diferents possibilitats de què disposa el partit per donar forma a les seves aspiracions dins del món del treball. El primer paràgraf de l'informe és tota una declaració de principis: “*Estem convençuts de la imperiosa necessitat d'un moviment sindical autòcton i de pensament nacionalista, que permeti la presència del nostre partit, entre les classes populars i obreres, al menys de forma indirecta, a la vegada que intentem la integració de molts immigrants que viuen a Catalunya*”¹⁴³. En aquestes línies s'exposen les motivacions i els objectius del partit dins del món sindical: per ampliar el grau de consens polític que desperta el partit entre els treballadors, cal la presència d'un sindicat nacionalista que socialitzi entre els seus militants i simpatitzants un ideari i unes formes de fer sindicalisme en sintonia amb el partit de govern a Catalunya. A més d'aquest plantejament hegemònic, fonamentat en la necessitat de tota organització política o social de sumar nous aliats per al seu projecte, la reflexió també recull un aspecte cabdal per entendre el que és la realitat del país: la immigració. Convergència ha d'ajudar a la integració de l'enorme quantitat de població immigrada que ha contribuït amb el seu treball i esforç a la construcció del país. Un partit que aspiri a ser veritablement nacional, o hegemònic en el sentit gramscian del terme, ha de recollir les aspiracions del major nombre possible de catalans (siguin d'origen o d'adopció) i oferir un programa amb el qual una majoria social i política pugui identificar-se o, com a mínim, no veure's agredida. Convergència té clara la composició social de Catalunya, i sap que la realització del seu projecte polític passa per incorporar, al menys una part, d'aquells sectors de la població que per condició social (classes treballadores) i/o per procedència geogràfica (immigrants) no constituïrien originàriament la base electoral convergent. Per fer possible aquesta fita, l'aportació d'un sindicat nacionalista, amb una presència notable dins del moviment obrer i que col·labori en la integració dels immigrants, podria resultar una ajuda gens menyspreable. Però no tot s'ha d'entendre des d'una visió partidista, la integració dels immigrants no només obeeix a la voluntat de guanyar vots, també respon al desig de cohesionar el país. La cohesió nacional s'entén com un valor superior als objectius electorals immediats i com un requisit imprescindible pel normal desenvolupament de la vida política del país.

Després d'exposar les raons que porten a Convergència a implicar-se en el món del treball, Hinojosa repassa els antecedents històrics del moviment obrer català per

¹⁴³ Hinojosa, Rafael. *La nostra política sindical*. Barcelona (2-IV-1981). Pàg. 1. Els escrits de Rafael Hinojosa s'han transcrit respectant la seva ortografia, sense fer ús del [sic] per facilitar la lectura.

poder explicar el mapa sindical de la Catalunya actual. L'autor de l'informe destaca la forta tradició sindical existent el país, on van néixer les dues grans centrals sindicals d'abans de la guerra civil, la CNT i la UGT, i on la primera d'elles va arribar a la xifra de 700.000 afiliats en el seu moment més àlgid. A més, Catalunya ha donat dirigents sindicals tan il·lustres com Salvador Seguí, Àngel Pestaña i Joan Peiró. El tràgic final de molts d'aquests dirigents, (*“tots van morir massa d'hora, un assassinat un altres malalt, sent jove i l'altre afusellat per les forces triunfadores de la guerra”*¹⁴⁴), és una de les raons, segons Hinojosa, per les quals Catalunya presenta un escenari sindical on les centrals estatals són predominants: *“Si aquests homes no haguessin mort, probablement, a hores d'ara tindríem un sindicalisme fort, autòcton i de tendències nacionalistes, car en Seguí, es manifestava català i catalanista”*¹⁴⁵.

La introducció històrica que realitza Hinojosa serveix d'argument explicatiu sobre la manca d'un sindicat nacionalista fort i arrelat entre els treballadors catalans. L'autor concentra el seu interès en el primer terç del segle XX, període clau per entendre aquest dèficit nacionalista dins del món sindical: *“La classe obrera amb els seus dirigents morts, perseguits o empresonats, amb la intervenció del demagog Lerroux i veien que els homes que es deien nacionalistes anavan a Madrid a cercar forces de represión contra ells, no van pensar a fer un sindicalisme nacionalista”*¹⁴⁶. Per mantenir el fil de la seva explicació, Hinojosa fa un salt històric i no comenta el període republicà, on segurament el seu esquema interpretatiu tindria problemes d'encaix amb la realitat social i política de l'època¹⁴⁷. El salt el porta a analitzar l'època franquista, on els grans sindicats històrics, CNT i UGT, esdevenen gairebé testimonials degut a la repressió i a la seva incapacitat d'adaptar-se a la situació de clandestinitat. En aquest moment històric es destaca el paper desenvolupat pels moviments obrers catòlics (Juventud Obrera Cristiana –JOC-, Hermandad Obrera de Acción Católica –HOAC-, Acción Católica Obrera –ACO-) entre els treballadors immigrants a Catalunya i dins les primeres Comissions Obreres.

¹⁴⁴ *Ibídem.*

¹⁴⁵ *Ibídem.*

¹⁴⁶ *Ibídem.*

¹⁴⁷ Durant els anys de la II República, les classes populars (incloent bona part dels afiliats a la CNT) van votar majoritàriament una opció catalanista i d'esquerres com era ERC, trencant d'aquesta forma la teòrica separació entre el catalanisme polític i el moviment obrer.

No obstant, el balanç de la feina realitzada durant la Dictadura incorpora una forta autocrítica: “*Els catòlics ens vàrem equivocar, no volíem un sindicat d’orientació confessional, per por a que ens diguessin <<grocs>>, l’UGT no ens deia gran cosa a molts militants obrers i ens vàrem dedicar a treballar a Comissions Obreres i perquè finalment el PSUC es beneficiés*”¹⁴⁸. Per contra, el posicionament d’altres sectors de l’obrerisme catòlic és valorat d’una forma més positiva: “*Alguns dirigents obrers catòlics van veure les coses més clares i van crear un Sindicat Estatal d’Inspiració Cristiana i d’Ideologia Socialiste, l’USO*”. La simpatia envers la USO serà una de les constants en l’anàlisi sindical que faci Hinojosa. Una simpatia que encara destaca més en comparar aquesta apreciació amb el comentari que dedica a un altre sindicat d’inspiració catòlica: “*Altres persones també d’ideologia cristiana, van crear, a casa nostra, el Sindicat de Solidaritat d’Obrers Catalans, SOC, però no va poder arrelar amb força entre les classes populars, ha quedat com un sindicat testimonial*”¹⁴⁹. Mentre en parlar de la USO no es fa esment del seu caràcter minoritari (la tercera central sindical a molta distància de les dues grans), el gran retret que es fa a la Confederació és el seu caràcter marginal. Comptat i debatut, el repàs realitzat al mapa sindical sorgit de la clandestinitat franquista, constata la inexistència d’un força sindical nacionalista amb implantació dintre de la classe treballadora.

En passar a l’època democràtica, no deixa de sorprendre que el primer comentari que fa l’autor, tractant-se d’un informe sobre política sindical, sigui referent al naixement d’un partit polític nacionalista, Convergència Democràtica de Catalunya. Hinojosa, abans d’endinsar-se en el panorama sindical del moment, posa de manifest els punts forts i febles de CDC, destacant que té una “*implantació forta entre la classe mitja i alta, però que no arriba a la classe obrera ni als immigrants de forma intensa*”. Després d’aquesta lectura política basada en l’estructura de classes del nostre país, Hinojosa trasllada la seva anàlisi al terreny geogràfic i electoral: “*El nostre ideari polític no arriba al cinturó de Barcelona, L’Hospitalet, Santa Coloma, Verdum, Badalona, etc...no ens dóna els seus vots*”¹⁵⁰. Ens convé no perdre de vista aquesta reflexió política i electoral, que serveix a Hinojosa com a introducció justificativa de la necessitat de perfilar una opció sindical per al partit d’una vegada per totes.

¹⁴⁸ *Ibídem.*

¹⁴⁹ *Ibídem.* Pàg. 2.

¹⁵⁰ *Ibídem.* Pàg. 3.

El relat continua amb la constatació d'una situació política a Catalunya favorable als interessos i perspectives de Convergència: *“Malgrat tot, ara som al poder, tenim la Generalitat i governem bé”*. No obstant, el text no oblida les mancances que pateix el projecte polític convergent, unes mancances que estableixen els límits d'influència política i social del partit. Hinojosa es mostra partidari de trencar alguns d'aquests límits. Després d'apuntar que la manca d'un *“sindicat català”* propicia que molts homes que estimen Catalunya, i que podrien ajudar a nodrir la massa social de CDC, hagin d'actuar al món sindical com a independents; Hinojosa adverteix del fet que Convergència, com a partit de govern, *“no pot ignorar la classe obrera, com tal classe, i ha de tenir l'aspiració de ser present amb ella”*¹⁵¹. Per ampliar el grau de suport a la política del govern de la Generalitat que presideix Convergència, cal arribar a aquells sectors socials poc propicis, en principi, a identificar-se amb l'ideari nacionalista i centrista del partit. Per fer possible aquesta tasca, la clarificació d'una política sindical resulta fonamental per, en paraules del propi autor de l'informe, *“comtar amb una força sindical que recalci les nostres decisions polítiques a nivell popular”*¹⁵². No es pot dir d'una forma més clara; el projecte de país que vol tirar endavant Convergència necessita descansar sobre una altra pota, la sindical. La política i el sindicalisme han de passar a complimentar-se dins l'ideari convergent.

4.5. Dues vies per a un projecte: mediadors o inversors

Un cop exposats els avantatges que suposarien per a Convegència l'existència d'una central sindical nacionalista forta, Hinojosa apunta les dues vies de què disposa el partit per donar forma a les seves reflexions teòriques: esdevenir mediadors o inversors.

La primera opció consistiria en aprofitar els sindicats catalans no considerats corretja de cap partit polític per CDC (USO, SQC, SOC...), per tal d'obrir un procés de diàleg a dos nivells: per un costat entre el partit i els sindicats, i per l'altre entre els propis sindicats. L'objectiu de les negociacions no seria altre que establir una programa concret i un calendari de treball que culminarien en la constitució d'un nou sindicat *“d'obediència catalana”*¹⁵³.

¹⁵¹ Ibídem.

¹⁵² Ibídem.

¹⁵³ Ibídem.

La clau de la primera opció és la USO, el més gran dels tres sindicats que haurien de prendre part en la fusió. Les raons per situar a la USO com l'eix central de l'operació són clares: “*És impensable entrar a Comissions perquè és un sindicat fort, instal·lat; és impensable entrar a la UGT perquè la UGT no era molt forta en aquell moment però si que era un sindicat molt ben organitzat; per tant el tercer en discòrdia, en aquest cas, és la USO, que era un sindicat petit des d'aquest punt de vista, amb la seva implantació sectorial en alguns sectors, a nivell territorial important a Osona etc.*”¹⁵⁴

Les funcions que Hinojosa assigna a aquest sindicat consistirien en “*la integració dels immigrants i recolzar les nostres accions polítiques*”¹⁵⁵. Resulta curiós com després d'esmentar les centrals sindicals no considerades corretja de transmissió de cap partit, l'autor faci referència al recolzament que donaria el futur sindicat a les polítiques convergents. Aquest enunciat ens portaria a afirmar que l'opció d'iniciar converses amb sindicats com la USO, el SQC i el SOC, no respondria tant al seu caràcter de centrals sindicals independents, sinó a la seva condició de sindicats sense referent polític. Extrapolant al món de la política el principi físic que ens recorda que el buit no existeix, Convergència vol ocupar el seu espai dins del sindicalisme català orfe d'apadrinament polític.

En qualsevol cas, hi hauria molt a parlar de la independència de sindicats com el SQC i, en menor mesura, de la USO. El cas del SQC, creada per militants convergents i mantinguda pel propi partit, s'apropa perillosament als tan criticats sindicats corretges de transmissió de partits polítics. Per la seva banda, la situació de la USO és més complexa. Després de l'intent d'UCD de convertir-la en el seu referent sindical, hi haurà algunes accions a títol personal que l'acostaran a CDC, com l'entrada del sindicalista d'USO Àngel Perera a Convergència com a responsable de la Sectorial de Treballadors. Perera resultarà escollit com a diputat a les eleccions legislatives de 1977: “*A les primeres eleccions d'aquí, [...] el número cinc de la llista de Convergència és un tal Àngel Perera Calle, que era qui estava per la USO a l'Assemblea de Catalunya en els anys 70, i rep la proposta del Sellarès, que estava amb ell a l'Assemblea de*

¹⁵⁴ Entrevista amb Ramon Bonastre.

¹⁵⁵ Hinojosa, Rafael. *La nostra política sindical*. Pàg. 3.

*Catalunya, de presentar-se perquè era andalús i vivia a Catalunya*¹⁵⁶. Aquest fet, va provocar certes tensions dins d'un sindicat que feia gala de la seva autonomia respecte els partits polítics. Fins i tot, es va plantejar l'expulsió de Perera del sindicat per una qüestió d'incompatibilitats, però tot va quedar en no res. Com es pot comprovar, les relacions partits-sindicats són un terreny pantanós on el blanc i el negre deixen pas al gris i els seus matisos.

La segona opció de CDC per disposar d'un sindicat amic, aquella que convertiria al partit en inversor, consistiria en posar una *“forta quantitat econòmica [...] en mans de persones de confiança del Partit, perquè vagin creant lentament aquests sindicats”*¹⁵⁷. Amb aquesta via, el partit seria el responsable de crear, gairebé del no res, una estructura sindical posant diners sobre la taula.

Hinojosa es mostra partidari de la primera opció i així ho posa de manifest¹⁵⁸, oferint-se per treballar en ella i emmarcant el seu plantejament dins dels acords presos al VIé Congrés del partit; acords que el Comitè Executiu Nacional ha de concretar i portar a la pràctica. Respecte la segona via, creu que resultaria contraproductiu i podria provocar enfrontaments interns dins del mateix partit, per la qual cosa expressa el seu desig de no prendre'n part¹⁵⁹.

El problema del plantejament d'Hinojosa és que la primera opció també comporta enfrontaments interns dins del mateix partit. La seva proposta és vista per altres membres de la Sectorial com un intent d'integrar els petits sindicats nacionalistes dins de la USO catalana. Tot i la manca de consens amb el projecte inicial¹⁶⁰,

¹⁵⁶ Segons Giménez, a les següents eleccions, Perera li va demanar que intercedís per ell davant de Pujol per tornar a ser diputat. Perera, que havia caigut de la candidatura electoral convergent, volia que Giménez convencés Pujol aprofitant la bona relació que tots dos mantenien. Finalment, el mandatari de l'USO accepta la petició i fa el següent comentari a Pujol sobre el tema: *“Escolta, aquest home què?”*. La resposta del President va ser positiva però amb una condició innegociable: *“Aquesta vegada tornarà a sortir, però és l'última”*. Entrevista amb Paco Giménez. López Bulla fa la següent interpretació de l'entrada i sortida en llistes electorals d'Àngel Perera: *“Perera era un personaje estupendo que lo único que le interesaba era figurar como obrero de postín en las elecciones en Madrid, y cuando Pujol se dio cuenta de que efectivamente eso no traía votos de ningún sector no repitió como diputado en Madrid”*. Entrevista amb J.L. López Bulla.

¹⁵⁷ Hinojosa, Rafael. *La nostra política sindical*. Pàg. 3-4

¹⁵⁸ *“Per la primera opció, els que subscriuim aquestes notes, estem disposats a treballar, tan com sigui necessari”*. Hinojosa, Rafael. *La nostra política sindical* (Barcelona, 2 d'abril 1981). Pàg. 4.

¹⁵⁹ *“Per la segona opció ens declarem impotents i desitjariem no col·laborar”*. *Ibidem*.

¹⁶⁰ La membre de la Sectorial i dirigent del partit Rosa Bruguera deixa constància de la falta d'un criteri unitari entre els militants convergents vinculats al moviment obrer: *“Per mi el primer que havíem de tenir*

l'«Operació USO» serà el primer intent d'estructurar un tercer sindicat de caire nacionalista. Una de les veus crítiques amb aquest intent, Rosa Bruguera, ens explica el sentiment de frustració que va provocar la maniobra sindical d'Hinojosa entre alguna gent del partit: *“El que va guanyar va ser ell [Rafael Hinojosa] [...] en el moment que va guanyar la proposta USO ens vam desvincular una gran majoria.”*¹⁶¹

En tot aquest ball de propostes i contrapropostes la figura de Jordi Pujol es situa, un cop més, per sobre de disputes personals i sectorials, donant el vist-i-plau a l'operació però sense desautoritzar cap de les opcions en disputa. Ni tan sols exerceix d'àrbitre, posant pau entre les diferents sensibilitats; esdevé més aviat un supervisor expectant de tot el procés. La mateixa Rosa Bruguera ho corrobora: *“Jo no crec que tingués simpaties més en un cantó que en l'altre, és a dir, que el que s'hi posi s'hi posi de veritat, sigui capaç de fer els més grans sacrificis...i coherència es clar [...] Ell el que no farà mai és un sindicat, perquè no li toca, però la necessitat si que la veia.”*¹⁶²

Sense oblidar que la manca d'unitat dins del partit havia de minvar necessàriament les opcions convergents dins del terreny sindical, l'aposta era alguna cosa més que arriscada, esdevenint un projecte ple d'entrebancs i contradiccions. La lectura, a posteriori, que Bonastre fa d'aquest procés així ho posa de manifest: *“Cometem un error de base, de principi, i és que la USO no és un sindicat majoritari, per tant d'acord amb la llei no té el tant per cent que la majoria determina i això vol dir que no té presència territorial o sectorial als llocs on a nosaltres ens interessa, per tant no és una bona aposta.”*¹⁶³

Tornant a les reflexions d'Hinojosa, les seves propostes estan en consonància amb l'objectiu de l'informe; aportar dades per a què el Secretari General del partit pugui disposar d'elements suficients que el permetin prendre una decisió al respecte. Tot i que la línia argumental de l'escrit s'inclina clarament per una opció determinada (la que atorga al partit la funció de mediador o intermediari), la fidelitat al líder i l'acceptació

clar era quin tipus de sindicat volíem i per què volíem, i apostar tots per el mateix...això ja no es donava”. Entrevista amb Rosa Bruguera.

¹⁶¹ Per Bruguera l'«Operació USO» es porta a terme perquè els militants i simpatitzants d'aquest sindicat dins del partit controlen la Sectorial de Treballadors: *“El Perera [responsable de la Sectorial] també era de USO, tenien totes les de guanyar perquè havien posat els peons”.* Ibídem.

¹⁶² Ibídem.

¹⁶³ Entrevista amb Ramon Bonastre.

del resultat final de les deliberacions (independentment de quin sigui) estan per sobre de qualsevol altra consideració¹⁶⁴. Sigui com sigui, el contacte amb la realitat sindical farà trontollar l'estricta separació que fa el document entre els rols de mediador i d'inversor. La feina del dia a dia amb els sindicats minoritaris, tal i com es demostrarà amb el temps, no permetrà separar de forma clara les dues funcions. La veritable contraposició no s'establirà entre conceptes com <<inversió>> o <<mediació>>, sinó entre <<crear>> o <<aprofitar>>: “*Quan Convergència opta per aquesta via, per la via del reconeixement sindical i per una aposta clara pel sindicalisme català tenim diverses solucions, una crear-ne un de nou, veiem que no pot ser; l'altre aprofitar-ne, en el bon sentit de la paraula, un dels que hi ha*”¹⁶⁵.

Tot i que les intencions inicials siguin atribuir al partit una funció de pont i espai de trobada entre les centrals sindicals, al final tothom comprendrà que sense els diners del partit no es podrà fer res. Pels futurs protagonistes del procés d'unitat sindical l'aportació econòmica convergent esdevindrà una condició “sine quan non”. La coincidència en aquesta apreciació, però, no és tant un punt d'arribada com de sortida; a partir d'aquí s'obren les portes a nous interrogants. Resten per resoldre qüestions ben delicades: quan, com i quin serà l'ajut econòmic.

La voluntat de gent com Hinojosa de clarificar l'opció sindical de Convergència, i fins i tot de dedicar-hi esforços polítics i econòmics (tal i com demostra l'informe al Secretari General), no serà suficient perquè el debat sobre l'estratègia sindical qualli al sí del partit (la majoria de la militància continuarà sense identificar-se amb conceptes com sindicalisme i obrerisme). El necessari debat col·lectiu no es produirà mai. El que si que es produirà és una discussió restringida als sectors més sensibles a la qüestió sindical, la Sectorial de Treball (antiga Sectorial de Treballadors), provocant les temudes “*tensions innecessàries*” i els enfrontaments interns pronosticats per Hinojosa al seu text. La dinàmica interna no pot anticipar res de bo, alhora que es mostra incapaç de sumar els militants al projecte sindical, va enterbolint les relacions entre la gent més significada de Convergència dins del moviment obrer. De totes formes, per gent com

¹⁶⁴ “*Aquestes notes volen ésser punts de reflexió que aportem al Secretari General i creiem que amb això reafirmem les nostres adhesions a la seva persona i la seva política, el nostre sentit de disciplina ens farà acceptar qualsevol decisió que ell prengui amb aquest asunte*”. Hinojosa, Rafael. *La nostra política sindical*. Pàg. 4

¹⁶⁵ Entrevista amb Ramon Bonastre.

l'ex-Secretari General de la USO de Catalunya, Paco Giménez, l'enfrontament intern de la Sectorial de Treballadors era més el símptoma de la feblesa convergent en el terreny sindical, que no pas l'arrel del problema: “Això no surt perquè no volien. Quins eren els de les diferències? La Rosa Bruguera, el Santi Terribas i tres més, ja està, no hi havia res més. No hi havia ni posició en aquest tema. No hi havia debat. El partit no havia discutit mai una ponència sindical, de l'estil <<Necessitem un sindicat per això i per això. A favor, en contra, endavant...Anem a fer un sindicat, encarregat Rafael>>. Això es fer un sindicat, però no el volen fer.”¹⁶⁶

En definitiva, la imatge que donarà el partit de cara en fora serà sinònim d'inconsistència i d'improvisació. L'antic dirigent de la CSC Jordi Gutiérrez, també coincideix en la valoració que fa Giménez del posicionament convergent sobre el món sindical:

“En tots aquests processos el paper del partit, en aquest cas Convergència és molt relatiu. Per què? Perquè el partit com a tal no tenia estratègia sindical, no hi havia voluntat d'impulsar un procés. Per què mantenen el SQC tants anys? I com el mantenen? Al final et queda el dubte de si no el van mantenir durant determinats anys perquè li devien a l'Enric Àngela [Secretari General del SQC] determinats favors, de feines que havia fet al seu dia a Enciclopèdia Catalana, i d'altra banda d'algun sector de Convergència que si que hi creia ajudava a finançar-ho però des de fora del partit, com a lobby, que és sobretot gent de l'entorn del Trias Fargas, la Joaquina Alemany...i amb les seves possibilitats ajudaven a cofinançar això. La gent de l'entorn del Trias Fargas si que hi creia, eren quatre, tenien el pes que tenien i quatre durets donaven a l'Enric Àngela per funcionar, i el Pujol el mantenia perquè li devia favors d'Enciclopèdia Catalana, de quan els acomiadaments i la reconversió”¹⁶⁷.

4.6. El trident sindical: USO, CSTC i SQC

Les converses per tirar endavant el procés de creació de la <<Central Sindical Catalana>> (nom que li dona el propi Hinojosa als seus apunts manuscrits) van iniciar-

¹⁶⁶ Malgrat els diferents projectes que es van posar en marxa, Giménez creu que els màxims dirigents del partit mai van tenir un veritable interès en crear un sindicat: “El Rafael et dirà que no, però si li preguntessis, i volgués parlar, el Pujol et diria que si, el que dic jo, perquè jo ho sé, o el Roca”. Entrevista amb Paco Giménez.

¹⁶⁷ Entrevista amb Jordi Gutiérrez

se a finals de l'any 1982. Per López Bulla l'elecció de la data d'inici dels contactes no és casual, i respon a una anàlisi política que estableix un vincle directe entre la crisi del PSUC i les possibles repercussions a l'interior de CC.OO: *“Yo creo que ellos partieron de una idea que luego se demostró tan falsa como un duro sevillano y es que la crisis del PSUC repercutiría en una explosión de CC.OO. Hicieron ahí un discurso académico, o bien estaban haciendo una hipótesis. Estos tíos se van al carajo porque el alma máter que es el PSUC se ha roto. El alma máter se rompió pero en CC.OO no hubo ruptura sino que continuó ganando las elecciones sindicales. [...] Las negociaciones colectivas, excepto en algún que otro convenio, siempre fueron como si no pasara nada, y los problemas que hubo en algunos ramos como el metal era por cuestiones absolutamente laicas, que hubieran pasado en cualquier situación.”*¹⁶⁸.

Independentment que Convergència aprofités la conjuntura política del moment per llençar l'operació, el projecte no responia a una iniciativa personal més o menys consentida per la direcció del partit. Es tractava d'una opció estratègica, acordada pel màxim òrgan de direcció entre congressos de CDC: el Consell Nacional¹⁶⁹. La reunió del 6 de març de 1983 del Consell Nacional va donar llum verda a la implicació del partit en el procés de creació d'un nou sindicat nacionalista a Catalunya, a partir del concurs dels sindicats minoritaris. El document que marcava el posicionament de CDC en aquesta matèria, i que va ser aprovat per unanimitat, constava d'un preàmbul on s'instava al partit a prendre consciència de la necessitat de crear una *“Central Sindical Nacional”*. A continuació, en el primer punt, es detallaven les conseqüències que comportaria aquesta presa de consciència: *“Que CDC doni suport –sense publicitat– en la mesura de les seves possibilitats, a l'encontre –en taula rodona– dels representants de totes les Centrals Sindicals minoritàries – SQC, CSTC i d'altres –, per crear una plataforma que sigui l'eix vertebrador de la creació de la Gran Sindical Nacional de*

¹⁶⁸ Entrevista amb J. L. López Bulla.

¹⁶⁹ *“Complint l'acord del darrer Consell Nacional de CDC, estem empenyent les reunions de les tres sindicals minoritàries (SOC, USO, SQC) a fi trobar punts de contacte per crear la Gran Central Sindical dels Treballadors de Catalunya”*. Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe n°1*. (6-5-83). Pàg. 1. Dins del ball de noms que s'utilitzen per referir-se al nou sindicat nacionalista, resulta curiós que en aquesta ocasió Hinojosa parli de *“Central sindical dels treballadors de Catalunya”*, una denominació similar a la recentment creada Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC), tot i que Hinojosa encara continua referint-se a aquesta organització com a SOC. En un altre informe posterior, tornarà a utilitzar el nom de *“Central sindical dels treballadors de Catalunya”* per parlar de la futura organització sindical. Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe n°1*. Pàg. 1.

Catalunya”¹⁷⁰. La resolució era fruit d’un treball col·lectiu realitzat per una comissió de política sindical, formada per set membres del Consell Nacional. En el transcurs de la reunió del 6 de març, també es va aprovar, a proposta del Secretari General, encomanar a Rafael Hinojosa i Joaquina Alemany portar a terme les accions pertinents per acomplir els objectius fixats en política sindical.

A principis de l’any 1983, paral·lelament al treball desenvolupat per la comissió de política sindical i seguint la mateixa filosofia, l’home del partit a les negociacions comença a reunir-se, per separat, amb els líders dels sindicats implicats en l’operació: “*Primero uno a uno, luego en dos cenas conjuntas; en cada una de estas reuniones les fui explicando el proyecto sindical que yo consideraba que CDC estaría dispuesto a apoyar*”¹⁷¹. Aquesta primera ronda de contactes s’obre amb la SOC, mitjançant un dinar al restaurant La Roda amb el seu secretari general, Xavier Casassas. En aquesta primera entrevista informal, Hinojosa tracta de vendre les virtuts de la fusió a tres bandes dissenyada pel partit. Paradoxalment, la SOC es troba immersa en un altre procés de fusió: la fundació del Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC), arran de la confluència de la SOC, els Col·lectius de Treballadors (CC.TT), organització sindical lligada al Partit Socialista d’Alliberament Nacional (PSAN); i el sindicat tèxtil Ràdium.

El procés de fusió que va donar lloc a la CSTC s’havia iniciat el primer de maig de 1980, amb l’objectiu de realitzar “*la construcció del sindicat de classe i nacional de Catalunya, com a pas previ a la construcció del Sindicat dels Països Catalans*”¹⁷². Dins la declaració de principis del nou sindicat trobem el seu compromís amb la lluita “*per la substitució de la mentalitat, estructura i concepció capitalista, per una societat fonamentada en la propietat col·lectiva dels mitjans de producció*” dins d’un marc nacional de Països Catalans (“*perquè aquesta és la nostra nació i per tant és el [marc] de la classe obrera nacional*”¹⁷³); però decantant-se per un treball inicial al Principat de Catalunya, en ser conscients del risc de caure en el voluntarisme en cas d’optar per construir un sindicat que abasti la totalitat dels Països Catalans.

¹⁷⁰ Hinojosa, Rafael. *Informe comitè executiu. 27-6-83. Projecte de Sindicat de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 1.

¹⁷¹ *Ibidem*. Pàg. 2.

¹⁷² *CSTC DOCUMENT INICIAL DEL PROCÉS DE FUSIÓ. Principis per obrir el procés de fusió i enfortiment del sindicalisme català*. Barcelona (1-V-1980).

¹⁷³ *Ibidem*.

Pel mateix restaurant van passar en els dies següents els màxims responsables de la USO i el SQC, Paco Giménez i Enric Àngela respectivament. Les raons que portaren a la USO a prendre part en la primera ronda de contactes queden exposades de forma clara pel seu màxim dirigent en aquell moment: “*Per què ens reunim? Clar, era perillós que sortís un sindicat nacionalista, ens traurien molt a nosaltres, aquí som CC.OO, UGT i a distància USOC, però nosaltres. Si hagués un sindicat nacionalista nosaltres seríem els quarts, perquè el sindicat nacionalista seria potenciat per Convergència que era al govern*”¹⁷⁴. Ras i curt, la USO no vol quedar despenjada d’un procés que podria portar-la, en cas de no ser-hi present, a una posició encara més marginal al mapa sindical català. El dilema està servit, constituir un nou sindicat que esdevingui la tercera força sindical de Catalunya, reduint considerablement les distàncies respecte els dos grans (USO ja és la tercera força però molt allunyada de les xifres de CC.OO i UGT); o restar al marge de l’operació i enfonsar-se a les aigües dels sindicalisme minoritari. L’elecció sembla clara.

Les reticències inicials, exposades per tots tres interlocutors, no van ser impediment per organitzar un sopar entre els quatre i continuar parlant del tema¹⁷⁵. L’esmentat sopar va donar els seus fruits; d’aquella primera trobada a quatre va sortir un pla de reunions per abordar el procés. La negociació es posava en marxa.

Les idees bàsiques sobre el que hauria de ser el sindicat nacionalista queden perfectament sintetitzades en un document manuscrit d’Hinojosa, que porta per títol *Model* i on s’exposen les seves característiques més importants. A més de tractar-se d’un sindicat nacional i de classe, independent políticament, que admeti com a interlocutors a les institucions del govern català i estigui estructurat per rams; hauria de caracteritzar-se per una pràctica sindical no revolucionària, dialogant, pactista i progressista¹⁷⁶.

¹⁷⁴ Tot i la seva participació, en Giménez insisteix en la manca de compromís real de CDC a l’hora de crear un nou sindicat: “*Perquè si ho haguessin volgut fer ho podien haver fet i no ho van fer*”; aventurant-se fins i tot a donar els possibles motius d’aquesta actitud: “*Perquè és un conflicte per a ells, no és un partit social des d’aquest punt de vista, [...] un sindicat comença a crear problemes i són contradiccions amb la línia del govern, que són els mateixos problemes que va tenir el PSOE amb la UGT*”. Entrevista amb Paco Giménez.

¹⁷⁵ “*Los tres secretarios generales consideraron el proyecto muy difícil, pero cada uno de ellos, y por razones diversas, manifestaron su voluntad de colaborar lealmente en él*”. Hinojosa, Rafael. *Informe comitè executiu*. 27-6-83. *Proyecto de Sindicat de Treballadors de Catalunya*. Pag 2.

¹⁷⁶ Hinojosa, Rafael. *Model*.

A partir d'aquí les reunions es multipliquen. Assistim, doncs, a les primeres passes del que serà un llarg i complicat trajecte, i com no podia ser d'una altra manera, en un primer moment l'objectiu principal és intercanviar punts de vista¹⁷⁷. Durant el primer trimestre de 1983 les trobades es succeeixen a partir d'una proposta de treball del mateix Hinojosa: Cadascuna de les centrals ha de presentar un projecte sindical i exposar-lo a la discussió col·lectiva. L'objectiu no és altre, en paraules d'Hinojosa que mirar d'esbrinar “*com veiem el futur de la nostra organització sindical*”¹⁷⁸.

4.7. Model sindical i qüestió econòmica

Amb data de 21 de març de 1983, té lloc la primera trobada formal de la comissió negociadora al local de SQC¹⁷⁹. L'acta, redactada per Rafael Hinojosa, porta el significatiu títol de “*Proceso de creación Sindicato Nacional Catalunya 1ª Reunión*”. En aquesta ocasió, a més dels líders sindicals i Hinojosa, també s'incorpora per part de Convergència la Joaquina Alemany. Entre els temes tractats destaca un problema lligat a la projecció exterior del projecte. L'Enric Àngela protesta perquè la CSTC ha fet públic, mitjançant una notícia publicada a *La Vanguardia* (18-3-1983), que es trobava en contacte amb el SQC per crear el “*Sindicat Nacional de Catalunya*”. La primera topada seriosa entre les parts implicades vindria doncs, per la manca, des de bon començament, d'un posicionament comú sobre la publicitat o confidencialitat de tot el procés. Després de les oportunes explicacions de Casassas i les intervencions de la resta dels presents, Hinojosa es mostra favorable a consensuar el tema informatiu i fa una proposta que és acceptada per tothom: només la Comissió encarregada de les negociacions podrà realitzar comunicats i declaracions públiques¹⁸⁰. Un cop aclarit aquest punt, la feina continua i es posa damunt la taula un primer esquema de treball, estructurat en quatre eixos temàtics:

¹⁷⁷ “*Aquestes primeres reunions han estat una mena de <<tanteig>> i presa de postures de les persones que intervenen, però de totes formes hem fet feina*”. Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº1*. (6-5-83). Pàg. 1.

¹⁷⁸ Hinojosa, Rafael. *Proces de negociació per la creació de la Central Sindical Catalana*. Pàg. 1.

¹⁷⁹ A l'informe *Proyecto sindicato nacional. Informe nº1*. (6-5-83), aquesta trobada consta com la primera reunió formal amb tots tres Secretaris Generals.

¹⁸⁰ “*...jo manifesto que el asunte de la publicitat l'em d'acordar aquí i que la comissió es subirana per decidir el que cal fer, però que ningú ha de fer declaracions per comte pròpia*”. Hinojosa, Rafael. *Dia 21-3-83. Proceso creación Sindicato Nacional Catalunya*.

- a) Model de sindicat.
- b) Plantejaments de cada sindicat en l'aspecte econòmic.
- c) Finançament de la nova central sindical.
- d) Anàlisi sindical de Catalunya ¹⁸¹.

El primer punt, estudi del model sindical, engloba bona part de les qüestions claus per a l'èxit o el fracàs de tot el procés. Dins d'aquest punt trobem un nova divisió de 7 apartats:

- 1) Aspectes ideològics (bases, immigració, etc.).
- 2) Estructura sindical (branques, oficis, sectorials).
- 3) Organització (organigrama, locals, etc.).
- 4) Estratègia sindical (inclourà relacions amb les institucions).
- 5) Vinculacions internacionals.
- 6) Serveis: Tècnics, jurídics, formació.
- 7) Quota sindical i distribució.

Les futures discussions sobre el model sindical s'organitzaran al voltant d'aquests 7 punts. Però a més a més, es planteja la necessitat de debatre en profunditat tot allò que envolta la qüestió econòmica. La importància del tema queda reflectida en l'acta, on després de l'apartat "*a) Model del sindicat*", trobem "*b) Plantejament econòmic de cada central*" i "*c) Finançament de la nova central sindical*"¹⁸². En aquesta enumeració no queda molt clar a què fa referència exactament el punt b), en parlar del plantejament econòmic de cada central. Si parlem de possibles propostes de finançament per al nou sindicat, correspondrien al punt c) "*Finançament de la nova central sindical*". Tot sembla indicar que "*plantejament econòmic*" connecta més amb el passat (els deutes que arrossega cada central) que no pas amb el futur. L'últim acord del dia és convocar a tots els assistents a una nova reunió el dia 11 d'abril.

4.7.1. La negociació pren volada

Abans d'aquesta reunió, el dia 6 de març el secretari general del SQC, E. Àngela, comunica a Hinojosa que el President Pujol és partidari de la incorporació d'una altra

¹⁸¹ Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº1*. (6-5-83). Pàg. 1.

¹⁸² Hinojosa, Rafael. *Dia 21-3-83. Proceso creación...*. A un dels informes adreçats al President, l'apartat b) rep un títol una mica més descriptiu, "*Plantejaments actuals de cada sindical en l'aspecte econòmic*", però continua sense clarificar del tot a què fa referència. Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº1*. (6-5-83). Pàg. 1.

persona del partit a les negociacions¹⁸³. És tracta del Joaquim Ferrer¹⁸⁴. A les seves anotacions Rafael Hinojosa, en un primer moment, no exposa cap inconvenient a aquesta incorporació¹⁸⁵. L'únic comentari que fa al respecte, tant a l'acta com al seu diari, és sobre la necessitat d'informar als altres assistents de la futura presència d'un nou membre a la taula negociadora. Per aquesta raó, no és partidari de que Ferrer estigui a la propera reunió. Creu convenient sol·licitar el vist-i-plau dels altres participants abans d'incorporar-lo.

Durant l'interval de temps que passa entre la reunió del 21 de març i la del 11 d'abril, Hinojosa rep la visita d'Antoni Rius, representant del sindicat de quadres del tèxtil Ràdium. Rius li comunica que volen intervenir en el procés endegat. Tot sembla indicar que la resposta d'Hinojosa no és entusiasta (la prova és que el sindicat tèxtil no s'incorporarà a l'operació). De moment, el Ràdium pot esperar¹⁸⁶.

A la següent reunió, i amb els mateixos protagonistes de l'anterior, l'Enric Àngela tornarà a ser protagonista per les seves intervencions. En aquesta ocasió es presenta amb una declaració de principis redactada per ell mateix i aprovada pel Comitè Executiu del SQC. L'autor afirma que la declaració s'ha d'entendre com una eina de discussió i aclareix que el seu valor es limita a un seguit d'anotacions personals. El document, a més d'exposar una sèrie de punts que hauria de recollir la pràctica sindical de la futura organització, torna a insistir en el tema de la publicitat del projecte. La declaració pretenia deixar clara la dinàmica de funcionament de la comissió negociadora en relació a l'opinió pública i als militats de base dels propis sindicats, alhora que llençava una advertència quasi bé profètica: *“Aquesta declaració no podrà ser feta pública ni divulgada més enllà dels òrgans de direcció de les organitzacions que l'assumeixen, llevat d'acord unànim [sic] i explícit en aquest sentit. La transgressió*

¹⁸³ A l'acta on es resumeix la conversa amb Àngela, el llenguatge (més concretament, l'ús de determinats conceptes) juga una mala passada a Hinojosa, que arriba a escriure *“procés de creació de la Central Nacional Sindicalista”* (el famós sindicat vertical franquista). Hinojosa, Rafael. *Dia 6-3-83*.

¹⁸⁴ A l'acta i al text manuscrit *Procés de negociació...*, hi consta el dia 6 de març com a data de la conversa entre Enric Àngela i Rafael Hinojosa, però tot fa suposar que es tracta d'una errada de l'autor. L'anotació es troba entre les referències a les reunions del 21 de març i l'11 d'abril. Això indicaria que la data correcta seria el 6 d'abril.

¹⁸⁵ A un escrit adreçat al President Pujol per informar-lo de l'estat en què es troben les negociacions, Hinojosa torna a deixar clara la seva postura: *“L'Enric Àngela en va dir que tu volies la presència d'en J. Ferrer, com a membra de la comissió de representants del partit. A mi ja m'està bé, perquè la Joaquina, de moment, no es pot dedicar”*. Hinojosa, Rafael. *Projecte sindicat nacional. Informe n°1*. (6-5-1983).

¹⁸⁶ L'única anotació personal que fa Hinojosa sobre el tema és la següent: *“Trucaré a Jordi Estivill que és qui li ha donat la meva referència”*. Hinojosa, Rafael. *Dia 6-3-83*.

d'aquesta condició justifica sobradament el trencament de les relacions i l'abandonament del projecte comú, sense que això impedeixi a qui l'abandoni a posar-ne en marxa, pel seu compte i amb qui cregui convenient, qualsevol altre"¹⁸⁷.

Entrant en detall, la declaració d'intencions és molt breu, però sintetitza els temes que el SQC considera fonamentals per tirar endavant la formació del nou sindicat nacionalista. Des del primer punt s'exposa, fins i tot de forma reiterativa, la independència del sindicat respecte qualsevol altre organització d'àmbit estatal: *"La central haurà de ser necessàriament d'obediència estrictament catalana i, per tant, no podrà tenir cap coincidència –ni estructural, ni d'objectius, ni de nom- amb cap organisme d'àmbit no coincident amb els nacions o regions de l'estat espanyol"*¹⁸⁸. Segons això, *"la central"* podrà relacionar-se amb d'altres sindicats nacionalistes però no amb els sindicats estatals. Ni tan sols podrà coincidir amb els objectius; la qual cosa no deixa de ser curiosa en tractar-se de sindicats, organismes que haurien de tenir com a objectiu genèric (i coincident) la defensa dels treballadors.

Tot seguit, just en el següent apartat de la declaració, es tracta el tema econòmic. Però des d'una vessant molt limitada que confirma que hi ha gent més preocupada per les càrregues que arrossegueu els fundadors (l'endeutament) que per les formes de finançament: *"La central no podrà assumir cap dèficit, cap deute, ni cap altre compromís econòmic contret, amb anterioritat o no, per cap de les organitzacions que la generin"*¹⁸⁹. Com és lògic, el SQC és la part més interessada en aclarir aquest aspecte. En ser l'únic dels sindicats fundadors que no pateix problemes econòmics, no vol restar presoner dels deutes dels altres.¹⁹⁰ La resta de punts fan referència a les característiques del sindicat (reformista, innovador, progressista i democràtic) i a l'estructura interna (seccions sindicals, estructura territorial...)¹⁹¹.

El document no despertarà un rebuig frontal, però tampoc serà subscrit de forma automàtica. Els assistents a la reunió coincideixen en el fons de les propostes però

¹⁸⁷ Àngela, Enric. *Apunts personal E.A. Declaració d'intencions*.

¹⁸⁸ *Ibidem*.

¹⁸⁹ *Ibidem*.

¹⁹⁰ En la còpia de la declaració que guarda Hinojosa hi consten les seves anotacions manuscrites. Al final de l'apartat que fa referència al tema de l'endeutament hi figura un significatiu *"Pendent"*. *Ibidem*.

¹⁹¹ No deixen de sorprendre, dins de la proposta d'estructura interna, les reticències a organitzar-se per branques d'activitat *"com sol ser costum en els sindicats tradicionals"*. El mateix Hinojosa anota un signe d'interrogació al costat d'aquest punt. *Ibidem*.

discrepen en les formes, per la qual cosa, després d'apuntar els canvis que creuen oportuns, demanen a Àngela un nou redactat¹⁹². Tot i no exposar-ho públicament, per no trencar la cordialitat que presideix la reunió, Hinojosa anota en privat el seu desacord amb el to imperatiu que caracteritza el document presentat per l'Àngela¹⁹³.

Un altre dels acords presos en aquesta mateixa trobada, i que posa de manifest l'embranchada que van agafant les converses, és la incorporació de dues persones més per sindicat, a més de l'assistència d'en Joaquim Ferrer per Convergència.

El 18 d'abril és el torn de la USO com a amfitriona. El número d'assistents, seguint els acords presos a la darrera reunió, ha augmentat considerablement¹⁹⁴. Hi són presents en Xavier Casassas, Lluís Llerinós i Jesús Malló per part de la CSTC; Enric Àngela, Carles Costa i M. Nadal en representació del SQC; Paco Giménez, Jordi Estivill i Jaume Camps per la USO; i Rafael Hinojosa en nom del partit. Finalment, ni Joaquima Alemanya ni Joaquim Ferrer assisteixen a la reunió. Una vegada més, i abans d'endinsar-se en les discussions de fons (model organitzatiu, pràctica sindical...) sorgeixen divergències formals sobre el procediment de les negociacions. Els participants aportats per la USO, Jordi Estivill i Jaume Camps, no són acceptats per la resta en considerar-los tècnics i no sindicalistes adscrits a la disciplina de la USO¹⁹⁵. Un cop Estivill i Camps han abandonat la sala, la reunió continua sense cap altre inconvenient formal¹⁹⁶. Amb les negociacions novament en marxa i després de realitzar una anàlisi superficial de la situació sindical a Catalunya, Hinojosa proposa aprofundir en els temes sorgits de la reunió del dia 21. Per fer això és necessari que tots tres

¹⁹² La discussió sobre aquest document no deixa de ser interpretada per Hinojosa com un petit imprevist, "La segona reunió la vem dedicar a discutir unes <<declaracions d'intencions>> del SQC, en lloc del pla previst"; encara que de tot es pot treure una lectura positiva: "De fet va servir perquè cadascú prengué les seves posicions". Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº1*. (6-5-1983). Pàg. 2.

¹⁹³ Hinojosa, Rafael. *Proces de negociació...* Pàg. 2.

¹⁹⁴ L'increment en el nombre de participants també comportarà canvis en la dinàmica de treball respecte a les primeres reunions: "Las dos primeras [reunions] las dedicamos a que cada Secretario General tomara sus posturas e hiciera sus declaraciones de principios. A la tercera reunión acudieron tres personas por cada Central y empezamos a trabajar de forma más sistemática". Hinojosa, Rafael. *Informe comité ejecutivo. 27-6-83. Proyecto de Sindicato de Treballadors de Catalunya*. Pag 2.

¹⁹⁵ La gent de quadres són els més bel·ligerants per aquest motiu, defensant que el treball l'han de fer els sindicalistes. Casassas, per la seva part, és més flexible, i creu que si Estivill i Camps representen a la USO i accepten la seva disciplina, poden quedar-se. Hinojosa, Rafael. *Reunió dia 18-4-83*.

¹⁹⁶ Existeix una petita contradicció entre el diari d'Hinojosa i l'acta de la reunió. Al primer document escriu que tots dos tècnics "abandonen la reunió" [*Proces de negociació...*], mentre que al segon només parla de que "Jordi Estivill deixa la reunió, comprenent que no pot parlar en nom d'USO" [*Reunió dia 18-4-83*].

sindicats elaborin un model sindical per discutir i posar en comú. La seva proposta serà acceptada sense problemes, deixant la porta oberta a la possibilitat de funcionar amb comissions de treball en un futur.

Arribats a aquest punt, apareix un dels grans temes de discussió al llarg de tot el procés: el finançament del projecte¹⁹⁷. Tant el SQC com la CSTC exposen clarament la necessitat de suport econòmic per assegurar la viabilitat del futur sindicat¹⁹⁸. La resposta d'Hinojosa també és clara: “*Només quan tinguem el projecte acabat lograrem que ens aportin els recursos econòmics necessaris*”¹⁹⁹.

4.7.2. Sindicat d'obediència catalana: Un enunciat amb diverses interpretacions

A la següent cita del 2 de maig l'assistència és plena, amb un total de 12 persones (tres per organització). Els participants en aquesta trobada són Paco Giménez, Palacios i Jesús Hernández (USO); Llerinós, Casassas i Malló (CSTC); Àngela, Costa i Nadal (SQC); i Hinojosa, Ferrer i Alemany (CDC).

La gent porta fets els deures de casa i cada central presenta per escrit el seu model de futur sindicat nacional²⁰⁰, incloent el SQC que ha refet la seva proposta anterior: “*Cada secretario elaboró un documento, en el que aportaba sus ideas y criterios respecto a cómo debía ser la nueva central sindical*”²⁰¹. Es tracta d'una reunió de treball pràctica i profitosa. Sembla que la cosa rutlla.

¹⁹⁷ L'aspecte econòmic se'n porta per davant la resta de matèries i acapara tot el protagonisme de les negociacions: “*Hem intentat fer una anàlisi de la situació sindical a Catalunya, però ens hem <<entrebanat>> discutint sobre les possibilitats econòmiques del projecte de la Gran Central futura*”. Hinojosa, Rafael. *Projecte sindicat nacional. Informe nº1*. (6-5-1983). Pàg. 2.

¹⁹⁸ Tornen a destacar, per la seva reiteració a l'hora de tractar els temes delicats, els representants del SQC. L'acta de la reunió redactada per Hinojosa deixa constància de la seva insistència: “*Es fan molt <<pesats>> amb aquest tema i miren de comprometre'm*”. Hinojosa, Rafael. *Reunió dia 18-4-83*.

¹⁹⁹ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...*. Pàg. 2. L'acta del mateix dia també deixa clar el posicionament d'Hinojosa de diferenciar entre les negociacions dels sindicats i el recolzament econòmic del partit: “*Els dic que no s'han d'aturar els projectes per aquests aspectes econòmics*”. Hinojosa, Rafael. *Reunió dia 18-4-83*.

²⁰⁰ Sobre aquest punt, Paco Giménez encara se'n recorda del redactor de l'informe que presentà la USO: “*A l'època crec recordar que el projecte aquest el va fer el que era Secretari d'Organització en aquell moment i va ser amb qui jo vaig trencar les relacions en l'any 1987, ell guanya i jo perdo, era el Jesús Hernando [Jesús Hernández], l'altre va ser el Barceló que va ser el Secretari, però realment el que tenia cap era Hernando. I em sembla que venia ell a les reunions, nosaltres anàvem dos o tres*”. Entrevista amb Paco Giménez.

²⁰¹ Hinojosa, Rafael. *Informe comitè executiu. 27-6-83. Projecte de Sindicat de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 2.

El document aportat per la USO, *Per la construcció d'un sindicat de treballadors de Catalunya*, és un recull de les “aportacions obertes que la USO de Catalunya ofereix per a ésser discutides en el procés de confluència sindical que ha de portar a la creació del Sindicat de Treballadors de Catalunya”²⁰². El dossier, de més de quaranta pàgines, comença amb una introducció anomenada “*Cap a la construcció d'un gran Sindicat de Treballadors de Catalunya*”, on es descriu el panorama sindical del moment, “*un moment de recessió del moviment sindical i de marginació per part del sistema polític, en ple procés d'afirmació d'un model sindical que es recolça [sic] en el partit que governa l'estat*”, i on s'adverteix del risc de no realitzar un estudi acurat del món del treball, circumstància que condemnaria el projecte a no ser res més que “*l'expressió il·lusionada i voluntarista d'uns quants sindicalistes que sumen llurs esforços però que no aconseguirien respondre als interessos i aspiracions de la gran majoria de treballadors de Catalunya*”²⁰³; un pronòstic que convé retenir per quan arribi el moment d'analitzar globalment tot el procés.

Abans d'endinsar-se en el model sindical de la nova organització dels treballadors de Catalunya, el text fa un repàs conceptual a un doble nivell, combinant la reflexió teòrica amb l'anàlisi històrica. En primer terme, fixa l'atenció en la relació entre la qüestió nacional i la pràctica sindical, a partir de la necessitat d'estudiar els “*processos econòmics, socials i polítics que incideixen sobre el fet de que un determinat espai socio-cultural es converteixi en l'àmbit vertebrador d'unes peculiars relacions de treball*”. A continuació, diferencia tres tipus de processos:

- Els processos que tendeixen a fer que les relacions de treball es situïn en un àmbit superior al de l'Estat (incloent la remodelació de la divisió internacional del treball i la progressiva internacionalització de les forces productives²⁰⁴),
- Aquells que tendeixen a fer que l'eix vertebrador de les relacions de treball continuï essent l'Estat (destacant l'increment de la negociació col·lectiva centralitzada i dels acords globals sobre ocupació, salaris, productivitat, etc.; la participació de les organitzacions patronals i sindicals en els organismes socio-

²⁰² USO *Per la construcció d'un Sindicat de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 1.

²⁰³ *Ibidem*. Pàg. 3.

²⁰⁴ *Ibidem*. Pàg. 4.

econòmics, i el fet que les forces polítiques i sindicals continuen actuant segons la lògica de la presa del poder en cada Estat²⁰⁵).

- I els processos que tendeixen a fer que l'àmbit d'actuació es situï per sota de l'Estat (fenomen que implica la creació de mecanismes de representació, negociació i reivindicació en aquestes àrees²⁰⁶).

Les reflexions històriques abocades al document giren al voltant de les relacions entre nacionalisme i sindicalisme (“ *Fins a quin punt el sindicalisme que sorgeix en el lloc de treball, en la fàbrica i es vertebra al voltant de les reivindicacions econòmiques i socials ha ignorat o s'ha relacionat amb els moviments de reivindicació regional o nacional que neixen en un espai concret i es vertebren al voltant d'una cultura –entesa en termes amplis- específica*” ²⁰⁷), i les dues grans tradicions sindicals dins del moviment obrer: la jacobina, que vol prendre el poder polític, reproduïx les estructures organitzatives estatals i prioritza la solidaritat dels treballadors del mateix Estat; i la Federativa, basada en les Unions Locals i la lliure associació de caire confederal, partidària de l'internacionalisme i contrària a les fronteres estatals. Arran d'aquestes qüestions teòriques s'estableix un lligam amb la història del moviment obrer al nostre país, plantejant tota una sèrie de preguntes obertes encaminades a orientar el debat sindical:

- “ *Quins ventatjes [sic] i quins inconvenients varen provocar a la UGT la seva forma jerarquitzada i centralitzada d'organització interna i a la CNT la seva forma confederal que donava una gran autonomia als sindicats?*” ²⁰⁸ .
- “ *Per què no s'arriba a concretar l'articulació entre el sindicalisme més conscient i estratègic i el catalanisme més progressista?*” .
- “ *Què es pot fer quan l'economia de Catalunya es troba condicionada per la iniciativa estatal, les multinacionals i una dependència financera exterior?*” ²⁰⁹
- “ *Què es pot fer quan la mateixa organització representativa dels empresaris (Foment) ha tingut un procés d'integració orgànica i estratègica amb la CEOE?*” ²¹⁰ .

²⁰⁵ Ibídem. Pàg. 5-6.

²⁰⁶ Ibídem. Pàg. 6-7.

²⁰⁷ Ibídem. Pàg. 7-8.

²⁰⁸ Ibídem. Pàg. 10.

²⁰⁹ Ibídem. Pàg. 11.

²¹⁰ Ibídem. Pàg. 11-12.

- “*Què es pot fer per a que el treballador immigrant-majoritari [sic] s’integri per mitjà del sindicalisme en el projecte nacional català?*” ²¹¹.

Després de la contextualització històrica i teòrica, arriba el moment de posar el fil a l’agulla: explicar els trets fonamentals del model sindical proposat. El sindicat, en primer lloc, haurà de respondre als interessos i aspiracions del conjunt dels treballadors, promovent l’avenç salarial, laboral i social dels mateixos en la negociació col·lectiva amb la patronal i l’administració. El diàleg serà l’eina sindical per excel·lència, deixant les mesures de força o pressió per a moments puntuals: “*Només la intransigència de la patronal o de l’Administració farà que el sindicat hagi de recórrer a altres mitjans, com la vaga, com a suport de les seves reivindicacions*” ²¹².

Seguint el text de la USO, d’acord amb el seu propòsit de representar al major nombre possible de treballadors, el sindicat no pot oblidar la perspectiva global d’ajudar a construir una societat més justa i humana; però prioritant l’oferta per als seus afiliats de tot un seguit d’activitats culturals, d’assessorament i d’esbarjo, així com la creació d’una caixa de resistència. Uns serveis que han de servir per apropar als treballadors a la dinàmica sindical.

Tot seguit, la proposta de la USO s’endinsa en un dels aspectes centrals del procés de creació d’un sindicat nacionalista: la integració dels treballadors immigrants a Catalunya. Partint de la idea que el sindicat ha de dirigir-se a totes les persones que viuen i treballen a Catalunya, sense discriminacions per raó d’origen, la nova central esdevindria una eina per integrar la immigració. Sobta que en aquest apartat no es faci esment, en cap moment, d’una dada prou coneguda per tothom: que el principal sindicat de classe del país, la CONC, porta prop de 20 anys realitzant aquesta tasca integradora i nacionalitzadora entre els catalans d’adopció.

A l’hora de caracteritzar el nou sindicat no podien faltar les consideracions relatives als quadres i als tècnics; encara més quan un dels tres sindicats impulsors del procés porta per nom Sindicat de Quadres. La USO és conscient del paper fonamental que han de jugar els quadres en la nova organització i el pes creixent d’aquesta

²¹¹ *Ibidem*. Pàg. 12.

²¹² *Ibidem*. Pàg. 13.

categoria laboral als centres de treball, premisses que queden recollides al text: “*El procés de concentració de les empreses, l’augment [sic] del seu tamany [sic], el caràcter cada cop més complexe [sic] i les mutacions del procés productiu a Catalunya fan més important el paper dels quadres i tècnics, al mateix temps que canvia llur estatut i seguretat en l’ocupació*”. Els canvis als quals fa referència poden comportar un apropament dels tècnics a la majoria dels treballadors, oblidant la vella identificació amb els interessos dels directius i els empresaris. Per aquesta raó, la nova central sindical ha d’incorporar les reivindicacions específiques dels quadres, però “*sense oblidar que ni en els països més avançats [sic] no han arribat [sic] encara a ésser un quart de la població ocupada i que molts no han abandonat en el nostre país les aspiracions a esdevenir un grup social totalment diferenciat de la classe treballadora*”

213

Arribats a aquest punt, és el moment d’abordar un tema fonamental: l’encaix del nou sindicat en el marc nacional català i l’àmbit estatal espanyol. El document de la USO insisteix en la necessitat de tenir present “*que el marc general de les relacions de treball (Dret del Treball, Reestructuracions, convenis importants i pactes, etc...) es situa a nivell de l’estat i que existeixen un conjunt de condicions socials, econòmiques i ideològiques que conflueixen en una solidaritat objectiva amb la resta dels treballadors*”. Si a això afegim la presència massiva d’immigrants entre la classe obrera catalana, seguint els plantejaments de la USO de Catalunya, el resultat de l’equació no seria altre que la construcció d’un sindicat nacional que mantingui algun tipus de lligam a nivell estatal: “*S’han de trobar camins per a una articulació, des de les sobiranes respectives, amb altres forces sindicals que operen en el conjunt de l’estat i en els pobles, nacions i regions*”.

Les “*altres forces sindicals*” a les quals fa referència el text són en realitat una única organització: la USO. Després de defensar l’existència d’un referent estatal, el document enumera els avantatges que suposaria per a la nova central catalana que aquest referent fos la USO (“*per el patrimoni històric que aporta, per la coincidència ens els plantejaments sindicals (autonomia, pluralisme, democràcia, etc.) i per la seva permanent lluita pels drets dels pobles i nacions oprimits [sic]*”²¹⁴). El que no diu el

²¹³ *Ibídem*. Pàg. 15.

²¹⁴ *Ibídem*. Pàg. 16.

text és la fórmula concreta de l'articulació ni el <<nom de la cosa>>. En tot cas, l'escrit deixa constància del perill que suposaria “*fer un salt en el buit*”²¹⁵. El sindicat no pot anar per davant de la societat, ha d'ajudar a l'avenç de Catalunya però sempre arrelat a la realitat social i política del país.

Un cop exposat l'ideari del sindicat, és el torn de les qüestions organitzatives. En primer lloc trobem el disseny de l'estructura territorial del sindicat. Aquesta estructura s'ha elaborat d'acord amb la distribució comarcal de Catalunya, però desconeixent els recursos humans i materials que es posaran a disposició del sindicat.

El pla de distribució territorial consta de 56 locals distribuïts per tot el país. El sindicat hauria de tenir, com a mínim, un local a totes les comarques catalanes. La idea-força és potenciar les comarques més importants en població activa, amb l'objectiu d'assolir la xifra del 15-20% de representativitat a Catalunya i poder participar a la negociació col·lectiva. Entre les comarques que cal potenciar destaquen per sobre de la resta Barcelona, Baix Llobregat, Bages, Maresme, Vallès Oriental i Vallès Occidental. Les sis comarques barcelonines representen el 71'38% de la població total de Catalunya i el 72'94% de la població activa. En bona mesura, l'èxit o fracàs de la implantació territorial del sindicat es juga en aquestes comarques.

Si fem una ullada a la resta de províncies veurem quines són les comarques a potenciar dins del pla d'expansió geogràfica del sindicat. A Lleida la comarca més important, pel que fa al nombre de població activa, és el Segrià (43'04% de la província). A Tarragona existeix una igualtat entre les comarques del Tarragonès i el Baix Camp. La suma de totes dues ens dona una xifra del 50'01% de la població activa de la província. En aquest cas s'han de potenciar totes dues comarques. Finalment a Girona la població activa està molt més distribuïda que a la resta de Catalunya. Amb el seu 27'83%, Girona és la comarca amb més població activa de la província, per la qual cosa esdevindria la comarca a potenciar.

Lògicament, els locals han de comptar amb la presència de persones que s'encarreguin de les permanències i les tasques administratives. Per poder complir amb

²¹⁵ *Ibidem*.

les seves funcions a nivell territorial, el sindicat necessitaria 25 administratius, 14 permanents i 30 administratius-permanents, donant un total de 69 persones per als locals.

Juntament amb l'estructura territorial, l'altra gran branca organitzativa seria la federal. Les federacions de branca són considerades fonamentals, *“ja que al voltant d'elles parteix l'activitat sindical, el desenvolupament de les seccions sindicals i demés organismes de representació sindical”*²¹⁶. Segons els càlculs inicials el sindicat tindria 14 federacions de branca, que inclourien a tots els sectors de la indústria i els serveis. En un primer moment cada federació hauria de disposar d'un permanent, a més de dos administratius que s'encarregarien de tirar endavant la feina del conjunt de les federacions. Així dons tindríem 14 permanents i 2 administratius per a l'estructura federal.

La nova organització també hauria de tenir cura d'oferir serveis als afiliats que els ajudin a integrar-se en la vida sindical, a més d'inserir-los dins un teixit associatiu que cobreixi les seves necessitats més enllà de les parets dels centres de treball. L'assessorament i la defensa jurídica, l'assistència social, la promoció cultural i l'esbarjo són aspectes que han de passar a formar part del dia a dia del sindicat. En aquest punt, el text torna a insistir, un cop més, en la qüestió immigratòria. L'escrit de la USO considera que la immigració és per a Catalunya *“el repte fonamental que afecta a la seva existència com a poble diferenciat amb llengua, cultura i institucions pròpies”*²¹⁷. Per aquesta raó, el sindicat a través dels serveis sindicals ha de col·laborar en la integració i convivència dels treballadors immigrants.

Abans de parlar sobre l'organigrama directiu, el document fa esment de la necessitat de posar en marxa una caixa de resistència; instrument sindical que es considera imprescindible per recolzar als afiliats que hagin de recórrer a la vaga en la defensa dels seus drets.

L'últim apartat de la proposta d'USO per a la creació del <<Sindicat de Treballadors de Catalunya>> fa referència al procés de fusió i als òrgans del sindicat. El procés hauria d'iniciar-se promovent el debat sindical al si de les tres organitzacions

²¹⁶ *Ibídem*. Pàg. 29.

²¹⁷ *Ibídem*. Pàg. 33.

fundadores. A partir d'aquí, per tal d'assolir la unitat d'acció, seria convenient portar a la pràctica una sèrie d'iniciatives i accions conjuntes als centres de treball on hi hagi presència d'afiliats, delegats i militants dels tres sindicats.

Pel que respecta als òrgans directius, la USO proposa un Comitè Executiu configurat de forma proporcional als resultats obtinguts pels tres sindicats a les darreres eleccions sindicals, les de l'any 1982. La Secretaria General seria ocupada per l'organització amb un major nombre de delegats, deixant per les altres dues centrals les dues Secretaries Generals Adjunes. Finalment, els òrgans federals i territorials es constituïrien d'acord amb la quantitat d'afiliats i cotitzadors que aporti cada organització. Aquesta distribució s'establiria arran del Congrés Constituent i per un període d'un any. Com es pot deduir fàcilment, una proposta que dóna a la USO el control gairebé exclusiu del nou sindicat, en funció del seu major pes en nombre de delegats i d'afiliats, no podia ser acceptada de cap de les maneres per les altres centrals, a les quals només els restaria el paper de comparsa en tota l'operació. Però també hem de considerar que es tracta d'un document de treball susceptible d'esmenes i retocs, i que al principi de tota negociació convé apuntar el més alt possible. Sempre hi haurà temps de rebaixar.

Un cop analitzat el document més extens, anem a veure la resta de propostes presentades. Amb el nom de *Principis Bàsics* la CSTC presenta el seu model sindical per a la futura central. En primer lloc trobem la definició del sindicalisme com a “organització dels treballadors per a la defensa dels nostres drets, interessos i necessitats”²¹⁸. La pràctica sindical haurà de ser nacional (amb el centres de decisió a Catalunya i compromesa amb la reconstrucció nacional del país) independent (establint la incompatibilitat de càrrecs en els òrgans directius) i dialogant. El següent punt a destacar del document de la Confederació és el model organitzatiu. Després d'una breu introducció teòrica, on es recorda que “el model de sindicat ve condicionat en gran mesura pel model de relacions laborals, que descansa bàsicament en la negociació col·lectiva”²¹⁹ i que la crisi econòmica és utilitzada pel capital com una arma per atacar el moviment sindical, el text proposa fixar estructures simples i flexibles, amb un nombre reduït de federacions.

²¹⁸ CSTC *Principis Bàsics*. Pàg. 1.

²¹⁹ *Ibidem*. Pàg. 4.

Dins l'apartat de serveis, la caixa de resistència és considerada una peça clau en l'estratègia de creixement. A més, el fet de ser un sindicat català s'ha d'aprofitar oferint serveis més propers als afiliats, en comparació amb els sindicats que treballen a un nivell més ampli i s'allunyen del dia a dia dels treballadors.

El finançament del sindicat és un tema ineludible en tota proposta de model sindical. L'objectiu de la CSTC és que la nova organització esdevingui autosuficient, però sent conscients que, en aquest moment, no poden aspirar al volum de diners públics, en concepte de devolució del patrimoni sindical acumulat i formació, que reben els sindicats majoritaris; la recerca de fons de finançament alternatius és alguna cosa més que una recomanació: “*En aquest moment no podem prescindir de demanar diverses ajudes*”²²⁰.

Per encarar amb èxit la fusió a tres bandes, l'aspecte econòmic no només ha de tenir cura de planificar el finançament del futur sindicat, sinó que també ha d'incloure els comptes pendents arrossegats pels fundadors. Per començar, una comissió <<ad-hoc>> hauria de realitzar un estudi de la situació econòmica de cada organització. A continuació, s'hauria d'assumir de forma conjunta “*la situació financiero-econòmica [sic] resultant de la fusió*” i “*les reestructuracions, financeres, econòmiques i de personal que impliqui la fusió*”²²¹. Es pot dir més alt, però no més clar. La CSTC pretén que la resta de socis li paguin un deute que no pot assumir. La creació de la nova organització suposaria tancar el capítol de penúries econòmiques en el qual viu la Confederació. No escapa a ningú que la resta de sindicats no compartiran els principis econòmics proposats per la CSTC.

Després d'insistir, novament, en la importància de les quotes pel manteniment de l'activitat diària del sindicat, i sense oblidar que les subvencions i les ajudes internacionals constitueixen les fonts complementàries de finançament, el document parla dels “*finançaments especials*”, ajudes econòmiques per circumstàncies determinades. Aquestes ajudes específiques servien per fer front a campanyes d'expansió, eleccions sindicals, i resoldre “*problemes concrets derivats de la situació específica de les diverses organitzacions que s'integrin, situacions provinents [sic] del*

²²⁰ Ibídem. Pàg. 9.

²²¹ Ibídem. Pàg. 1.

seu status anterior, etc...”²²². Com es pot comprovar la Confederació es mostra disposada a que les ajudes externes solucionin la seva precària situació econòmica.

Per últim ens trobem amb el model sindical elaborat pel SQC. En el primer capítol, sota l'enunciat “*Principis i finalitats*”, es fixen les característiques principals del sindicat, entès com l'agrupació de persones assalariades que treballen per compte d'un altre. El seu objectiu ha de ser la construcció d'una societat més justa i progressiva, mitjançant una pràctica sindical independent, reformista, innovadora, progressista i democràtica; fixant la cogestió com a objectiu a curt i a mitjà termini.

Posa especial èmfasi en la qüestió nacional en afirmar que el sindicat ha de ser “*d'obediència estrictament catalana i no podrà quedar diluït en cap organització que no respecti explícitament la naturalesa nacional de Catalunya i el dret dels seus treballadors de decidir, sense interferències de cap mena, el seu futur*”²²³.

Al capítol II tenim la proposta organitzativa del SQC. Una proposta que guarda molts paral·lelismes amb la seva pròpia estructura interna, en posar l'estructura territorial per davant de la sectorial. D'aquesta forma les Unions Territorials serien els “*òrgans de representació i gestió dintre de les zones que els siguin definides*”, fent-los prevaldre sobre de les estructures sectorials. Els motius són diversos, per un costat és una forma de vertebrar socialment el territori i ajudar en la reconstrucció de la nació catalana (raonament polític en completa sintonia amb l'univers teòric convergent), per l'altre, és la resposta del sindicat als interessos coincidents dels treballadors que viuen a un mateix territori (paradoxalment, aquest argument encara tindria més força aplicat en l'àmbit sectorial, en respondre a condicions laborals específiques).

Pel que fa a la figura del Secretari General, el text de la gent de quadres no contempla la possibilitat d'establir una direcció col·legiada. En tot moment es parla d'un únic Secretari General, que seria el responsable oficial del sindicat. Aquest posicionament inicial serà corregit en el transcurs de les discussions, proposant una fórmula de direcció conjunta que incorpori als tres fundadors.

²²² *Ibíd.* Pag 2.

²²³ *SQC*. Pàg. 1.

Les incompatibilitats estan dins el Capítol III, on es deixa clar que cap membre d'un òrgan executiu de partit polític podrà formar part del Comitè Executiu del sindicat.

Per conèixer com entén el sindicalisme el Sindicat de Quadres, l'apartat d'estratègia, que trobem dins del capítol IV, és summament intel·ligible; gairebé cristal·lí. Els seus punts desglossats són tota una declaració d'intencions. Podria ser comprensible que en un moment de crisi econòmica es prioritzi el manteniment dels llocs de treball sobre les reivindicacions salarials, però resulta curiós que l'únic sindicat que esmenti aquest tema sigui el de quadres²²⁴. A l'hora de parlar de les institucions financeres, l'objectiu no és reformar-les sinó un canvi d'actitud²²⁵. També resulta curiós, tractant-se d'un sindicat, el seu posicionament contrari a un augment “*indiscriminat*” de la despesa pública. Per últim, dins de l'estratègia del sindicat, trobem la identificació amb una part del discurs procedent del món empresarial, promovent l'assumpció de riscos per part dels treballadors²²⁶.

Les referències al finançament les hem de buscar al capítol VI. La gent de quadres coincideix amb els altres sindicats en un principi bàsic: “*El finançament del Sindicat es fonamenta en les quotes del seus membres*”²²⁷. Els aspectes financers més problemàtics del procés de fusió es deixen per les “*Disposicions transitòries i final*”.

A les disposicions, la transitòria primera llença una advertència ja coneguda per la resta dels interlocutors: “*Aquest document no podrà ser fet públic ni divulgat més enllà dels òrgans de direcció de les organitzacions que l'assumeixen, llevat d'acord unànime [sic] i explícit en aquest sentit*”²²⁸. La citada disposició reproduceix amb exactitud el mateix enunciat que trobàvem al primer document sindical redactat pel SQC. Això inclou l'amenaça de trencament en cas de fer pública l'operació i l'avís de que el trencament d'aquest procés no suposa cap impediment per encetar d'altres similars.

²²⁴ No hem d'oblidar que una de les reivindicacions històriques dins del moviment obrer és la reducció de les diferències a l'escala salarial.

²²⁵ “*S'esforçarà per tal d'obtenir un canvi positiu en el comportament de les institucions financeres del país*”. SQC. Pàg. 4.

²²⁶ “[El sindicat] s'orientarà al foment de la investigació i a la recuperació de la capacitat de treball, [...] i de l'assumpció de risc, tant dels treballadors com dels empresaris de Catalunya”. SQC. Pàg. 4-5.

²²⁷ *Ibidem*. Pàg. 6.

²²⁸ *Ibidem*. Pag 7.

La transitòria segona ens remet al finançament, però des d'una perspectiva molt diferent a la plantejada per la CSTC. Un cop s'hagi procedit a l'anàlisi de la disponibilitat econòmica de cadascun dels sindicats fundadors, queda clar que la nova organització no assumirà *“cap dèficit, cap deute ni cap altre compromís econòmic contret, amb anterioritat o no, per cap de les organitzacions”*. Aquesta qüestió era de vital importància pel SQC. Per un dels seus dirigents, Antoni Urrea, la situació econòmica de l'organització de quadres no era pas dolenta: *“Al SQC, com era petit i nou, no teníem un gruix ni de deute ni de despesa, perquè érem molt petitets, estàvem a la Ronda Universitat nº7, teníem les oficines i l'estructura que hi havia era molt simple i molt senzilla, no hi havia una despesa elevada i es podia mantenir amb els afiliats que teníem en aquell moment”*. Per la qual cosa no volien haver de carregar amb els deutes dels altres: *“USO tenia un deute, i la CSTC també tenia un deute, perquè lògicament cada campanya electoral, d'eleccions sindicals, els hi costaven uns diners i no sempre podien aconseguir les subvencions necessàries per aixugar-ho [sic]”*²²⁹.

La següent transitòria és, possiblement, la més enigmàtica. En l'àmbit de les relacions internacionals, el SQC proposa que mitjançant auditories externes es redactin informes sobre quin és el sindicat amb *“més prestigi i credibilitat fora de Catalunya”*. El més prestigiós de tots tres es faria càrrec de les relacions internacionals.

La transitòria quarta demana l'autodissolució de les organitzacions fundadores abans de la constitució del nou sindicat. Per últim, la disposició final recupera el to categòric de la primera transitòria i anuncia que *“les organitzacions participants no avançaran més en aquest projecte fins haver obtingut compromisos satisfactoris i garanties absolutes de que podran disposar de cabals suficients i en els moments establerts per a assegurar-se l'èxit”*²³⁰. Una demanda, com es pot suposar, de difícil compliment.

A mesura que passen els dies i les reunions, l'home del CDC a l'operació va informant al mateix President Pujol de l'estat de les negociacions mitjançant informes

²²⁹ La postura del SQC en aquest sentit era prou clara: *“Jo no sé si cap dels que has parlat t'ho ha dit, però quan es va parlar hi havia unes deutes sobre la taula. [...] El SQC no podia assumir-ho, primer perquè no tenia capacitat per fer-ho i després que, encara que el recolzament el tingués de CDC, tampoc no podies anar a CDC a demanar-li que pagués els deutes dels altres”*. Entrevista amb Antoni Urrea.

²³⁰ SQC. Pàg. 7.

personals. En un d'aquests informes, amb data de 6 de maig de 1983, Hinojosa deixa constància que *“el probleme econòmic preocupa molt als del SQC”*²³¹. A les seves notes també explica com l'aparició de temes imprevistos i la necessitat que cadascú vagi abandonant els seus posicionaments inicials en benefici del consens, obliguen a mantenir un ritme lent a les converses. Accelerar podria significar perdre gent pel camí. La manca d'experiència sindical d'alguns dels participants també suposa una dificultat afegida a tot el procés, i així li fa saber al President. Juntament amb les seves anotacions, Hinojosa realitza una sol·licitud al President: *“El que continuo pensant és que un membre del comitè executiu de CDC hauria de participar a la comissió, a fi de que us pogués arribar la informació més exacte que la que jo, esporàdicament, et vagi donant”*²³². Aquesta petició, de ser atesa, comportaria una major implicació de la direcció del partit en el procés. El treball i les gestions d'Hinojosa quedarien legitimades per la presència d'un dirigent. A més d'això, Hinojosa vol que el mateix President Pujol tingui notícies de primera mà sobre el tema, per la qual cosa s'ofereix a enviar-li informes periòdics i a explicar-li personalment el desenvolupament del procés²³³.

La seu del SQC, amb l'assistència de les mateixes persones que van ser-hi presents l'últim dia de converses, serà testimoni, el 25 de maig, de la primera reunió veritablement problemàtica des de l'inici de la negociació. La reunió va començar amb una ronda d'intervencions on cada part exposava la valoració que en feia dels documents presentats a la passada reunió, on es posava fil a l'agulla al model de sindicat nacional català.

El primer en intervenir va ser el SQC, valorant positivament l'informe de la CSTC. El text de la USO no era vist amb els mateixos ulls. Per a la gent de quadres el document de la USO, a més de fer una referència a la USO estatal que no era compartida, tenia esperit de protagonista. Segons l'acta de la reunió, la gran preocupació dels representants del SQC és que *“creuen que poden quedar <<engullits>> per l'USO”*²³⁴. La següent intervenció correspon a la Confederació i coincideixen amb el Sindicat de Quadres en considerar que la proposta de la USO té

²³¹ Hinojosa, Rafael. *Proyecte sindicat nacional. Informe nº1*. (6-5-83). Pàg. 2.

²³² *Ibidem*.

²³³ *“Si no dius res en contra, jo t'aniré enviant informes com aquest, i més endavant et sollicitaré una entrevista per ampliar-te informació”*. *Ibidem*. Pàg. 3.

²³⁴ Hinojosa, Rafael. 25-3-83. Tot indica que la data correcta és el 25 de maig de 1983.

afany de protagonisme. Un retret que també fan al document presentat pel SQC. Respecte la referència a la USO estatal²³⁵ són més flexibles i creuen “*que és un element més a considerar*”²³⁶. No obstant, en línies generals fan una valoració positiva del text. Aquí la CSTC demostra tenir més cintura en les negociacions, establint punts en comú tant amb la USO (a partir de la seva proposta) com amb el SQC (compartint la seva negativa a avançar fins no garantir el suport econòmic). Finalment arriba el torn de la USO. A la seva intervenció manifesten que no troben punts de discrepància amb l’escrit de la Confederació. El text del SQC també el valoren positivament però tenen dubtes respecte a certs conceptes definitoris del nou sindicat (cogestió, progressista, reformista...). En darrer lloc, i responent a les crítiques per les referències estatals que conté el seu document, insisteixen en la idea que “*no es pot oblidar que existeix Espanya*”²³⁷.

El mateix Giménez explica el seu rebuig a constituir un sindicat nacionalista, completament independent, a partir d’una argumentació on barreja els conceptes d’Estat i Nació, per acabar reivindicant l’internacionalisme en contraposició al nacionalisme: “*El meu concepte i el concepte del sindicat de sempre, perquè sempre ha estat així, és que no es pot fer un sindicat nacionalista en tant Espanya sigui una nació, perquè totes les relacions econòmiques estan vinculades al conjunt d’Espanya, el dia que Catalunya sigui una nació amb les seves estructures, i les seves decisions econòmiques es prenguin aquí, s’ha de fer un sindicat nacionalista, un sindicat català. Llavors la nostra postura en aquest tema, segurament perquè sóc internacionalista, era que no tenia lògica fer un sindicat nacionalista*”. Per Giménez, aquest posicionament és perfectament compatible amb el fet mantenir la capacitat de decisió a Catalunya. L’autonomia del sindicat català no vindria doncs per qüestions nacionals, sinó per una pràctica sindical basada en l’autogestió i la democràcia de proximitat. Com a prova de la seva identificació amb aquesta idea, Giménez presenta les contínues enganxades que es produeixen entre la USO de Catalunya i la USO estatal a l’hora de prendre determinades decisions col·lectives: “*No tenia lògica fer un sindicat nacionalista exclusivament, però tot i això, les nostres baralles amb la USO de tot Espanya, són sempre la mateixa, el respecte a que nosaltres a Catalunya fem el que creïem*

²³⁵ Referència que es troba a la pàgina 16 del document de la USO. *USO Per la construcció d’un Sindicat de Treballadors de Catalunya*.

²³⁶ Hinojosa, Rafael. 25-3-83.

²³⁷ *Ibidem*.

convenient. El que decideixi la Confederació de Sindicat a nivell d'Espanya, nosaltres decidirem si ho fem o no, perquè tenim la nostra autonomia. Però no des d'un concepte nacionalista, sinó des d'un concepte de classe, segurament és una mica complicat, però a casa meva les decisions les prenem la nostra família, el que passa en el sindicat no és el que passa a tota Espanya, a Catalunya es farà el que decidim aquí. A la meua empresa on treballa farem en funció del que decideixin els treballadors que treballen en aquest lloc. És un concepte més vinculat al sentit de l'autogestió”²³⁸.

Després de la ronda d'exposicions per part dels sindicats, a l'hora de les intervencions, Carles Costa, en nom del SQC, retreu a la USO que al final no s'atreviran a trencar amb la USO Confederal a nivell d'Estat²³⁹. Aquí s'explicita per primer cop, i de forma contundent, un dels temes cabdals, però soterrat fins a llavors, en tot el procés: què s'entén per sindicat d'obediència catalana? El concepte de sindicat nacional d'obediència catalana és un ventall prou ampli com per incloure des de la creació d'una central sindical independent (sense cap mena de lligam o vincle amb cap altre sindicat estatal), fins a la fundació d'un sindicat federat o confederat amb d'altres de l'Estat espanyol. Pel que sembla intuir-se, el SQC és partidari de la primer opció, mentre que la USO es mostraria favorable a mantenir alguna mena de relació orgànica amb el seu referent estatal. Carles Costa posa damunt la taula un tema delicat, potser massa com per tractar-lo en termes d'acusacions i retrets d'una part envers una altra. Les paraules d'Hinojosa corroboren aquesta hipòtesi: “*Carles Costa està francament desafortunat en les seves paraules*”²⁴⁰. Costa, després de reivindicar el pes i el paper del Sindicat de Quadres en el procés²⁴¹, acusa a la USO de manca de sinceritat i arriba a l'extrem de suggerir que “*todo este montaje puede que esté dirigido a <<hacerles la cama>> a ellos*”²⁴². A més a més, com a colofó de la seva intervenció, el tema monetari torna a aparèixer amb força, i dirigint-se a Lluís Casassas “*le advierte que ellos [el SQC] no pueden aceptar seguir sentados en una mesa, sin saber si hay dinero para continuar*

²³⁸ Entrevista amb Paco Giménez.

²³⁹ A l'acta de la trobada Hinojosa anota “*Costa no creu que USO pugui ser independent. Pràcticament es retirant*”. Hinojosa, Rafael. 25-3-83.

²⁴⁰ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 3.

²⁴¹ A una acta en castellà de la mateixa reunió, Costa fa un paral·lelisme entre la proposta d'USO i el món polític: “*Si aceptan el documento presentado por USO, ellos acabarían siendo engullidos por USO, como el PSC lo ha sido por el PSOE*”. Hinojosa, Rafael. Reunió 25-5-83 SQC.

²⁴² *Ibidem*.

con el proyecto sindical”²⁴³. Del que es tracta és de sumar a la CSTC als plantejaments del Sindicat de Quadres.

Les conclusions que comença a treure Hinojosa del comportament i de l'actitud del SQC van més enllà dels aspectes merament formals i tècnics: “*Crec que el Sindicat de Quadres no té interès en què tirem endavant aquest projecte*”²⁴⁴. Si a això afegim una malfiança mútua, cada cop més latent, entre <<l'home del partit>> i la gent de quadres, l'ombra del fracàs planeja sobre les negociacions²⁴⁵.

Un cop obert el debat a l'entorn d'aquesta problemàtica, en Lluís Llerinós també opina que la central sindical ha de ser exclusivament catalana. En aquest moment la conversa puja de to i el perill de ruptura esdevé real²⁴⁶. Tots els presents a la reunió creuen que la USO ha de posicionar-se clarament sobre el tema de les relacions estatals.

Més de 20 anys després, Paco Giménez no nega la problemàtica existent al voltant d'aquesta qüestió: “*Hi havia un problema amb nosaltres sobre la nostra vinculació amb la USO d'Espanya, i nosaltres tractàvem d'explicar la nostra postura, som un sindicat d'aquí de Catalunya...encara ens dèiem USO, ara som USOC. Era un tema que es podia discutir. Era un motiu de disconformitat entre els sindicats*”. Però tampoc considera que es tractés d'un problema sense solució. És més, creu que la solució no havia de venir dels sindicats enfrontats per aquest motiu, sinó d'una instància superior que pressionés i obligués a les parts implicades a arribar a un acord: “*Vist des de l'òptica del Rafael, és que els sindicats no es posen d'acord, però el cop de puny no el donarem nosaltres, el donaràs tu i diràs: <<Això s'ha de fer, qui es posi d'acord bé i sinó vosaltres mateixos>>*”²⁴⁷.

²⁴³ *Ibidem*.

²⁴⁴ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 3.

²⁴⁵ L'escrit redactat per Hinojosa exposa amb tota sinceritat, i també amb tota la cruesa, la tensió que acompanya a aquesta relació: “*Pienso que tienen [el SQC] un verdadero complejo de inferioridad y que no se fían de mí y que buscan el apoyo de J. Ferrer i J. Alemany para quedar lo mejor posible ante el Partido, pero que de ninguna manera quieren que el proyecto sindical pueda coronarse con éxito*”. Hinojosa, Rafael. *Reunió 25-5-83 SQC*.

²⁴⁶ “*He tenido que intervenir en varias ocasiones, para lograr que nadie se levante de la mesa y abandone las negociaciones*”. *Ibidem*.

²⁴⁷ Entrevista amb Paco Giménez.

Davant del requeriment de prendre una decisió sobre la possible vinculació a la USO confederal, Paco Giménez tracta de guanyar temps. La seva proposta per poder continuar avançant és, en un primer moment, arribar a acords en les matèries amb posicionaments compartits, i postergar pel tram final de les converses els aspectes més conflictius.

A mesura que passen els minuts els ànims es van refredant i el debat torna a la normalitat²⁴⁸. Hinojosa, recollint en certa mesura la idea plantejada per Giménez, aconsegueix que tothom estigui d'acord en deixar per més endavant el tema de les relacions amb d'altres sindicats i centrar-se en les característiques i objectius de la nova central. En paraules d'Hinojosa: *“les propongo realizar un índice de materias a tratar e irlo rellenando entre todos”*²⁴⁹. És per això que s'obre el debat entorn de quatre temes bàsics: a) Ideologia del nou sindicat, b) Estructura, c) Organigrama, d) Característiques²⁵⁰. Aquests quatre eixos temàtics inicials acabaran conformant tot un índex de continguts, amb l'objectiu que *“al final resulte un documento aceptado por todos y que sea la carta fundacional de la nueva Central Sindical”*²⁵¹. L'índex, que pretenia esdevenir una síntesi dels continguts exposats als informes dels tres sindicats, és el següent:

1. Ideologia-model sindical
2. Estructura
3. Organigrama
4. Serveis a crear
5. Pressupost
6. Procés de fusió
7. Elements de debat a la base

²⁴⁸ *“Después de que todos se hayan <<desbravado>> diciendo todo lo que piensan, unos de otros”*. Hinojosa, Rafael. *Reunión 25-5-83. SQC*.

²⁴⁹ *Ibidem*. Al segon informe que adreçarà al President Pujol per mantenir-lo al corrent de la marxa de les negociacions, Hinojosa tornarà a explicar el funcionament d'aquest mètode de treball: *“Vàrem fer un índex general de matèries per anar-lo <<omplint>> de contingut i donar forma teòrica al nou sindicat”*. Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº2*. Pàg. 1.

²⁵⁰ A l'acta en castellà de la reunió, els punts a tractar es troben més desglossats: *“1) Ideologia-Model Sindical; 2)Estructura: a) Territorial, b) Branques, c) Oficis; 3) [Organigrama] 4) Serveis a crear 5) Pressupostos de sortida i fons d'ingressos 6) Procés de fusió 7) Elements de debat a les bases”*. Hinojosa, Rafael. *Reunión 25-5-83. SQC*. Aquest sumari també és reproduït als informes redactats per Hinojosa, tant per al President Pujol (*Proyecto sindicato nacional. Informe nº2*. Pàg. 1) com per al Comitè Executiu de CDC (*Informe comité ejecutivo. 27-6-83. Proyecto de Sindicato de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 3).

²⁵¹ Hinojosa, Rafael. *Informe comité ejecutivo. 27-6-83. Proyecto de Sindicato de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 3.

A la mateixa reunió es posen a treballar en el primer punt, i malgrat totes les desavinences, al final del dia el balanç que fa Hinojosa és positiu; excessivament positiu de cara al futur, si tenim en consideració la quantitat de problemes que queden per resoldre²⁵². Fins i tot, als informes que Hinojosa fa arribar al President Pujol per mantenir-lo informat en tot moment, es vol deixar constància de la bona voluntat demostrada pels participants: *“Tots els sindicalistes estan fent un notable esforç per arribar a donar forma a aquest projecte”*²⁵³. Del que es tracta, en definitiva, és de trobar espais de coincidència i punts en comú per consolidar la negociació. De moment, la primera situació de perill de trencament s’ha salvat amb una fugida cap a endavant. Allò important és avançar, però cap a on?

Les notícies que van arribant al President Pujol, a través d’aquests informes redactats per Hinojosa, fan especial incidència en l’acceleració del procés de negociació i la necessitat de trobar el finançament a temps per enllestir el projecte. Els protagonistes de les converses s’han fixat com a objectiu *“tenir definits tots els programes teòrics abans de les vacances”*. Per aquest motiu, cal assegurar el suport econòmic de manera urgent. En Rafael, conscient de la seva responsabilitat en l’èxit o fracàs de l’operació que porta entre mans, es posa a treballar per passar de les paraules als fets: *“Ara necessito aportar fonts de financiació en aquest projecte, de no trobar-les, el projecte serà un fracàs”*. D’acord amb aquest propòsit, l’autor dels informes torna a insistir en una petició ja exposada anteriorment, entrevistar-se amb el President Pujol per tractar de manera directa alguns dels temes cabdals: *“Es necessari que et parli d’aquest aspecte. Trucaré a secretaria per demanar-te una entrevista”*²⁵⁴. La reiteració en aquesta idea deixa entreveure que es tracta d’una sol·licitud que, fins a aquest moment, no ha estat atesa. La dificultat per establir un contacte personal amb el President Pujol, a la llarga, suposarà un problema afegit a la llista d’obstacles i entrebancs que haurà d’afrontar l’intermediari convergent.

²⁵² “A las 24 horas finaliza la reunión y salgo bastante optimista, creo que a pesar de todo podemos llegar a crear y dar forma a este proyecto”. Hinojosa, Rafael. *Reunión 25-5-83. SQC*.

²⁵³ Hinojosa, Rafael. *Proyecto sindicato nacional. Informe nº2. Pàg. 2.*

²⁵⁴ *Ibidem*. Pàg. 1-2.

4.8. Cop de timó d'Hinojosa

La següent cita, al local de la CSTC i amb la presència de tots els anteriors assistents, exceptuant el Joaquim Ferrer; es produeix el 6 de juny de 1983. Aquí es continua amb la mateixa dinàmica de treball, aprofundint en el primer apartat de l'índex de matèries proposat per Hinojosa. Les discussions giren al voltant de les característiques del sindicat i es recupera el to cordial que per alguns moments s'havia perdut a la darrera reunió. Els principis acordats que haurien de caracteritzar el nou sindicat són els següents:

- Recerca del desenvolupament integral de l'home
- Dret a participar a les institucions de govern
- Dret d'intervenir en la gestió de l'empresa reformant-la²⁵⁵

Cal fer esment del debat suscitat arran del darrer tema, la participació dels treballadors en la gestió de l'empresa. Conceptes com <<cogestió>> i <<autogestió>> van ser els protagonistes de la discussió. Tot i que no es reflecteix a les actes, podríem suposar que la USO defensaria l'autogestió per la seva tradició socialista autogestionària²⁵⁶, mentre el SQC es mostraria més partidari d'una concepció mixta de la gestió empresarial a través de la cogestió. No obstant, malgrat pugui semblar una qüestió sindical de caràcter estratègic (en fer referència al model d'empresa i al funcionament intern del centre de treball), ningú vol que aquest punt esdevingui un obstacle insalvable per a les negociacions. Tots estan d'acord en proposar alguna mena de participació dels treballadors en la direcció de l'empresa *“pero se decide no dar <<apellido>> a la intención de esta participación, con el fin de no dejar <<fuera>> a nadie”*²⁵⁷.

²⁵⁵ Hinojosa, Rafael. 6-6-83.

²⁵⁶ Giménez, amb un sentit autocrític, recorda l'aposta de la USO pel socialisme autogestionari: *“La cogestió era alemana, nosaltres èrem molt més radicals. Jo me'n recordo d'haver fet xerrades, no tenia ni puta idea de l'autogestió, era terrible, en un míting a començaments del 77 a Olesa i jo deia: <<Però què direm de l'autogestió?>>, i va sortir un tal Pujidós que va dir: <<No et preocupis ja parlo jo>>, i el tio va parlar de l'autogestió i la gent aplaudint com boixos [sic] i jo crec que no sabia el que deia. Era terrible”*. Amb el pas dels anys, Giménez fa una valoració molt diferent i més benévola de la cogestió: *“La cogestió era el que feien els alemanys amb representants d'empresa i treballadors, era una cosa molt seria”*. Entrevista amb Paco Giménez.

²⁵⁷ Hinojosa, Rafael. 6-6-83.

El fet de treballar en la definició de les característiques del sindicat suposa un punt d'inflexió positiu en la dinàmica de les reunions, aconseguint, momentàniament, la superació de les velles reticències i desconfiances inicials²⁵⁸. El nou clima propicia una acceleració del procés, situació que és aprofitada pel conductor de les reunions, Hinojosa, per fer una proposta de calendari que és acceptada per tots els assistents: en qüestió de setmanes el projecte definitiu ha d'estar enllestit²⁵⁹.

La trobada del 13 de juny torna a tenir a la USO com a amfitriona. Entre els assistents es produeix un canvi digne d'esment. Ja no és el simple fet (que podria ser anecdòtic o puntual) que no assisteixin ni el Joaquim Ferrer (que tampoc ho havia fet en l'última ocasió) ni la Joaquina Alemany. El canvi significatiu és que a partir d'aquest moment Rafael Hinojosa esdevindrà l'única persona que hi participarà en representació del partit. Ni Ferrer ni Alemany tornaran a prendre part en el procés negociador. Sembla com si Hinojosa, en el seu particular pols amb les diverses famílies i sensibilitats sindicals que existeixen dintre del partit, hagués recuperat la plena confiança de què gaudia a l'inici de tot el procés; una confiança que la gent del SQC havia posat en dubte amb la maniobra per incorporar a Ferrer a la comissió negociadora. La representativitat exclusiva de CDC en les negociacions tornava a les mans d'Hinojosa, reafirmant la seva autoritat davant dels sindicats. Per part de les centrals ens trobem amb els noms de sempre: Giménez, Palacios i Hernando per la USO; Àngela i Nadal pel SQC; i Malló i Llerinós pel CSTC. Deixant de banda als assistents i tornant als fets, el funcionament de la comissió continua sense gaires modificacions. Seguint l'índex establert, el debat sobre l'estructura sindical acapara la major part del temps. Sembla que s'avança però molt lentament: *“Les reunions són lentes i pesades, però s'ha de fer així”*²⁶⁰. La radiografia de la trobada que fa Hinojosa a la seva acta, tot i que no deixar de ser el punt de vista d'una de les parts implicades, és un bon reflex de les actituds dels protagonistes. D'aquesta forma, mentre a l'hora de parlar de Malló no dubta en explicar que *“se muestra pesado y nervioso”*, tampoc té problemes en lloar les intervencions d'aquells amb qui més topades ha tingut fins el moment, com són l'Àngela i el Nadal. De totes maneres, els elogis més grans se'ls emporta Giménez: *“Paco es el más sindicalista, está*

²⁵⁸ “El clima de la reunión es muy distendido y cordial. El tema no es conflictivo”. Ibídem.

²⁵⁹ “Les apunto a todos que debemos finalizar esta etapa antes de las vacaciones de verano y estan de acuerdo en ello”. Ibídem.

²⁶⁰ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg.3.

bien en todos los términos”²⁶¹. Com no podia ser d’una altra manera, les actes de les reunions a més de descriure fets, transpiren les preferències i simpaties de l’autor.

4.9. I els diners...on són?

El Comitè Executiu de Convergència també es manté informat de la marxa de les negociacions, mitjançant un informe de Rafael Hinojosa que porta data del 27 de juny de 1983. Al citat informe, l’autor exposa que ja s’han celebrat “*¡76 reuniones!*”. El mateix document recorda als membres de l’Executiu convergent que el màxim òrgan entre congressos del partit, el Consell Nacional, havia aprovat el 6 de març de 1983 una resolució per la qual s’autoritzava a Hinojosa a portar a terme les gestions necessàries per endegar el procés de creació del <<Sindicat Nacional Català>>. Però a més de recordar, l’autor de l’informe vol que el Comitè Executiu ratifiqui la seva línia de actuació²⁶². Hinojosa no entén la resolució del Consell Nacional del passat març com un xec en blanc. Per la qual cosa vol que el Comitè Executiu renovi la confiança en ell i el recolzi, no només a nivell genèric i global, sinó en totes i cadascuna de les decisions que s’han de prendre sobre la marxa en un procés tan complex i contradictori. Un cop més, i aquesta vegada per escrit, Hinojosa vol posar de manifest que té el suport de la direcció de CDC en aquest assumpte. No obstant, la importància d’aquest document radica en el fet que la qüestió econòmica (el suport financer per a l’operació) s’exposa amb claredat a la direcció del partit. El finançament s’ha convertit en el veritable cavall de batalla per a tots els implicats. Les paraules d’Hinojosa, a més de deixar constància del compromís adquirit pel partit en aquest aspecte (“*El problema más duro y en el que tácitamente estamos comprometidos, es el presupuesto económico*”), adverteixen de la impossibilitat de finalitzar l’operació si no s’aconsegueixen els recursos necessaris (“*Si no encontramos fuentes de financiación, la operación fracasaría*”²⁶³).

Fins i tot una persona tan poc identificada amb aquest procés com la Rosa Bruguera, admet la necessitat d’aportar a l’operació alguna cosa més que idees i bones intencions: “*D’ajudes mai s’ha parlat res a nivell de Convergència però lo lògic és que*

²⁶¹ Hinojosa, Rafael. 6-6-83. A la mateixa pàgina també hi ha l’acta del dia 13-6-83.

²⁶² Dins d’un apartat que porta per títol “*Propuesta de acuerdos*”, l’autor de l’escrit demana “*Ratificar la línea de seguimiento de la creación del Proyecto de Sindical dels Treballadors de Catalunya*”. Hinojosa, Rafael. Informe comitè executiu. 27-6-83. *Proyecto de Sindicato de Treballadors de Catalunya*. Pàg. 3.

²⁶³ *Ibidem*.

si guanya una proposta, i aquesta proposta té el vist i plau del Secretari General i de la majoria de l'Executiva, aleshores és lògic que no digui que va amb les mans al cap, sinó que ha de posar alguna cosa a sobre la taula"²⁶⁴.

Tornant al document, per evitar que l'operació fracassi per motius econòmics, Hinojosa proposa que el partit li concedeixi un nou aval polític. En aquesta ocasió es tractaria d'un aval per gestionar, davant d'altres organismes, els possibles ajuts econòmics a la futura central sindical. El negociador convergent pretén que el comitè executiu l'autoritzi i l'orienti per a gestionar "*ante la Conselleria de Treball y otras organizaciones, fuentes de financiación para el lanzamiento y sostén de la STC [Sindicat de Treballadors de Catalunya]*"²⁶⁵.

El traspàs d'informació entre Hinojosa i la direcció del partit no es redueix a aquest document. Amb la mateixa data que l'escrit anterior, trobem un esborrany d'informe, per al Secretariat Permanent de CDC. Aquí també es parla sense embuts que l'acord va lligat a la concreció de l'ajuda econòmica per part del partit i a resoldre de forma satisfactòria la problemàtica elecció de la Secretaria General. Com hem comentat anteriorment, la discrepància es situaria entre la CSTC i el SQC, partidaris d'establir tres Secretaris Generals, i la USO, defensora d'un model amb un Secretari General i dos Secretaris Generals Adjunts. La manca d'acord en aquest sentit, tal i com recorda l'informe, obliga a posposar el tema per setembre. En aquest esborrany també s'informa de la delicada situació econòmica dels sindicats fundadors. Sota el significatiu enunciat de "*Confidencial*", es posa en coneixement de la direcció convergent els deutes de la USO, CSTC i SQC; així com el nombre d'afiliats declarats per cadascuna de les centrals i el seu compromís financer amb la nova organització. Per no trobar-se cap més sorpresa desagradable, Hinojosa informa al Secretariat que totes les dades seran auditades. A mesura que el procés avanci, Hinojosa també considera que el CDC ha de crear un clima polític favorable a l'operació. Això es sintetitza en la telegràfica frase: "*Apertura del partit, gestos dels líders*"²⁶⁶

²⁶⁴ Entrevista amb Rosa Bruguera.

²⁶⁵ Informe comitè executiu. 27-6-83. *Proyecte de Sindicat de Treballadors de Catalunya*. Pàg.3.

²⁶⁶ Hinojosa, Rafael. *Secretariat Permanent*. (27-6-1983).

4.9.1 De porta en porta: Foment del Treball, sindicats majoritaris i la Conselleria de Treball

No tenim constància que es produïssin contactes entre Hinojosa, o algun altre membre de la direcció de Convergència, i Foment del Treball per copsar les impressions dels empresaris sobre el tema. En Joan Pujol, Secretari Adjunt l'any 1980 i Secretari General de Foment des del 1984, nega qualsevol mena d'intercanvi d'opinions i informacions al respecte; però en Manuel Milián Mestre, ex-Director de comunicació de Foment, no descarta aquesta possibilitat. En paraules de Milián Mestre: *“La patronal l'any 80 adquireix un protagonisme absolut”,* la qual cosa el porta a suposar *“que hi havia comunicacions i que hi havia relacions amb aquest projecte”*. Seguint les seves apreciacions, la patronal tenia motius de sobre per seguir amb atenció aquesta operació: *“Òbviament a la patronal no li interessava que CC.OO fos tan potent, ni li interessava que UGT tingués una autonomia forta. Li interessava que aquests dos sindicats es moderessin, i per tant un sindicat de contrast ja li anava bé”*²⁶⁷. De tota manera, a diferència de la famosa <<Operació Foment>> de l'any 1980, Milián Mestre no considera que la creació d'un tercer sindicat fos ni un projecte prioritari ni una aposta estratègica per a la patronal catalana. Aquesta era una iniciativa convergent observada des de la distància: *“Jo no tinc la sensació de que en cap moment haguérem fet una postulació, ara, si els altres ho proposaven, evidentment, a bodes em convides, i per tant haguérem apoyat [sic], però mai crec que hi hagués un interès en fer ni un sindicat groc, ni forçar un sindicat...”*²⁶⁸.

De reunions d'Hinojosa amb els sindicats majoritaris i el Conseller de Treball sí que en tenim constància documental. El negociador de Convergència s'entrevista amb els Secretaris Generals dels dos grans sindicats de Catalunya, José Luís López Bulla (CC.OO) i Valentín Antón (UGT). Davant d'Anton, Hinojosa es presenta com a responsable de la política sindical de CDC. L'entrevista, que té lloc el 28 de juny de 1983, només dura 30 minuts i és aprofitada pel líder de la UGT a Catalunya per assenyalar l'enorme contribució que fa el seu sindicat a l'estabilitat del país, en ser una central *“tan <<serena>>”*. La defensa que fa Anton de la moderació d'UGT no acaba

²⁶⁷ Entrevista amb Manuel Milián Mestre.

²⁶⁸ *Ibíd.*

de convèncer a Hinojosa²⁶⁹, que té una opinió més positiva del cap de CC.OO de Catalunya, López Bulla²⁷⁰, amb qui s'havia entrevistat una setmana abans. L'entrevista amb el Secretari General de la CONC mereix una altra consideració per part d'Hinojosa: “*Cuando visité a López Bulla, la semana pasada, me planteó problemas concretos, mientras que Antón no*”²⁷¹.

Per aquelles dates, López Bulla ja estava al cas del que es movia: “*El caso es que nosotros nos enteramos, si va un tío a una empresa a tocar los tentáculos automáticamente te enteras a la media hora*”. Si fem cas a les paraules de López Bulla, el procés fundacional del sindicat nacionalista no treia el son als dirigents de Comissions Obreres. La raó era molt senzilla, la incapacitat dels seus organitzadors: “*Se apoyaron en gente sin biografía social, sin mecanismos en la empresa, el SOC ya había dejado de existir...lo que les quedaba era la USO, pero la USO era una organización complicada, la USO dependía más de sus tradiciones, de sindicato autónomo, autogestionario...que no de CIU*”²⁷².

Al dia següent de la reunió amb Anton, Hinojosa s'entrevista amb el Conseller de Treball, Joan Rigol. Aquesta cita, amb un dels consellers d'UDC al govern (i en aquest cas l'interlocutor de la Generalitat per temes laborals), evidencia l'interès de CDC en sumar, d'alguna forma, al demòcratacristians al seu projecte sindical. Malgrat que tot el procés ha estat impulsat i coordinat, de forma exclusiva, per quadres convergents en representació del partit (no com a representació de la coalició CIU), en un dels moments claus de les negociacions Hinojosa li planteja al Conseller “*la necesidad de encontrar fondos de financiación para la Central Sindical que estamos creando*”²⁷³. La resposta de Rigol no és, ni de bon tros, entusiasta; doncs es mostra incapaç de trobar recursos pel projecte. Davant l'excepcionisme del dirigent demòcratacristià, Hinojosa insisteix i tracta de convèncer-lo de la importància d'establir alguna mena de “*lligam d'informació*”²⁷⁴ o canal de comunicació estable per tractar aquests temes. Novament, el Conseller de Treball respon amb evasives i no concreta res²⁷⁵. La valoració que fa

²⁶⁹ “*Hace filosofía barata que le dejo hacer*”. Hinojosa, Rafael. 28-6-83.

²⁷⁰ “*Pienso que tiene menos categoría humana que el de CC.OO, López Bulla*”. Ibídem.

²⁷¹ Ibídem.

²⁷² Entrevista amb J.L. López Bulla.

²⁷³ Hinojosa, Rafael. 28-6-83. Dins conté un apartat que porta per títol “29-6-83”.

²⁷⁴ Ibídem.

²⁷⁵ “*Se m'escapa per la tangent*”. Ibídem.

Hinojosa de la reunió és francament negativa: *“Tindré problemes amb la col·laboració de la Conselleria”*²⁷⁶.

El paper d'Unió seria el d'un convidat de pedra. Ni impulsen ni participen al procés, però tampoc el rebutgen. Una actitud que deixa entreveure les dificultats d'Unió per trobar el seu lloc dins del moviment obrer, tal i com posa de manifest l'ex-responsable de la Sectorial de Treball de Convergència Ramon Bonastre: *“Unió [...] sempre han tingut la Conselleria de Treball, per tant les relacions amb els sindicats, des d'aquest punt de vista, han pogut ser privilegiades, però no ho han estat. I la prova és que tampoc han estat capaços d'articular un sindicat propi, i en canvi si que han fet aquesta Unió de Treballadors, afiliada a la Unió Demòcratacristiana europea, que jo crec que és un mal invent”*²⁷⁷. Aprofitant les paraules de Bonastre, si fem una ullada a l'organigrama d'UDC, podem comprovar com la estructura d'Unió suposa més una dificultat que no pas una ajuda per a organitzar res. L'instrument democratacristià per treballar dins del moviment obrer, la Unió de Treballadors de Catalunya, és un organisme a mig camí entre una sectorial i un sindicat. Una experiència que a la pràctica es mostra molt poc eficient per incidir dins del món del treball: *¿Sabes que UDC tenia una sectorial que se llamaba Unió de Treballadors de Catalunya, que dirigia Domènec Sesmió? ¿Conoces alguna cosa más lánguida que esa?, que jamás ha hecho un pronunciamiento sobre nada [...] ¿Para que quería eso?, ¿para una red clientelar? [...] que si cuatro cosas para el tiempo libre...”*²⁷⁸.

A més d'una estructura organitzativa inadequada per incidir dins del sindicalisme català, també existeix un problema de tipus ideològic. En Bonastre rebla el clau quan lliga la manca de sintonia amb els sindicats catalans amb la percepció demòcratacristiana del moviment obrer: *“Ells [UDC] són els genuïns representants de la Democràcia Cristiana a Catalunya i per tant podien tenir una opció molt clara, el que passa és que l'opció d'Unió és l'opció que, a Convergència també hi ha algú que pensa igual, més que creure en el moviment obrer com una realitat important, amb una*

²⁷⁶ *Ibíd.*

²⁷⁷ Entrevista amb Ramon Bonastre.

²⁷⁸ Per López Bulla les dificultats que trobava UDC, i per extensió CDC, per consolidar el seu espai sindical no responien només a les seves pròpies limitacions; l'acció dels sindicats majoritaris els deixava molt poc marge de maniobra. *“Lo que CC.OO y UGT en la política de tiempo libre le dejaban, cuando ya nos metemos en los periodos vacacionales, haciendo vivienda...es que ya al sindicalismo de CIU no le interesa nada”*. Entrevista amb José L. López Bulla.

lluïta d'interessos entre empresaris i treballadors, i per tant amb reconeixement de dret, s'ampara sota l'òptica de l'Estat del Benestar només, i per tant s'ampara sota una òptica paternalista molt pròpia de la Democràcia Cristiana, quan no es això el sindicalisme avui". No es tractaria d'un rebuig cap als sindicats, sinó d'un problema d'incomprensió del paper que juguen avui en dia les centrals sindicals a les societats democràtiques avançades. Els plantejaments sindicals d'Unió no haurien evolucionat al ritme que ha evolucionat la pràctica sindical, quedant-se endarrerits i, en certa mesura, antiquats: "El sindicalisme fa 70 anys podia tenir algunes vessants d'aquestes [paternalisme...], com en tenia d'altres d'anarquistes. Però avui dia no, i per tant avui s'ha de reconèixer el moviment sindical com un agent social amb uns drets i unes obligacions a nivell social i a nivell legal"²⁷⁹.

4.9.2. L'espantada del SQC

El 29 de juny de 1983 les parts interessades en la creació d'un nou sindicat a Catalunya tornen a reunir-se, aquesta vegada al local del SQC, sense la presència de dos dels protagonistes principals de tot el procés: Paco Giménez (que es troba a Madrid) i Enric Àngela (per motius familiars)²⁸⁰. Val la pena destacar que en ressenyar aquests fets amb posterioritat, Rafael Hinojosa anota una significatiu interrogant, "(?)", al costat de l'excusa d'Àngela per no assistir a la reunió. La desconfiança reflectida sobre el paper no només és fruit de les experiències compartides fins llavors, sinó que ve determinada pel desenvolupament de la mateixa reunió. En aquesta, el representant del SQC, Nadal, fa un anunci que agafa a tots per sorpresa: sol·licita aturar les negociacions durant 2 o 3 setmanes²⁸¹ (amb el que això implica de retard sobre el calendari previst). L'esmentat anunci va caure com un gerro d'aigua freda sobre les expectatives que s'havien generat al voltant del procés. Els arguments que es donen per justificar aquesta petició responen a la necessitat de l'Executiu del SQC de gaudir de més temps i més informació per prendre una decisió que podria comportar la desaparició del seu projecte sindical²⁸². Aquesta por a desaparèixer, temor ja expressat en passades reunions, els

²⁷⁹ Entrevista amb Ramon Bonastre.

²⁸⁰ Els assistents seran Nadal pel SQC, Malló i Llerinós pel CSTC, Hernando per la USO, i Hinojosa en nom de CDC.

²⁸¹ A l'acta *Reunió 29-6-83. Miquel Nadal del SQC diu*. s'arriba a parlar de 3 i 4 setmanes d'aplaçament per a les converses. Hinojosa, Rafael. *Reunió 29-6-83. Miquel Nadal del SQC diu*.

²⁸² "Su Comité ejecutivo quiere más tiempo, porque no están todos convencidos de la bondad del proyecto. Creen que si se integran en un sindicato mayor desaparecerán". Hinojosa, Rafael. 28-6-83.

porta a plantejar-se que cal “consultar a la base (?)”²⁸³ (el signe d’interrogació torna a ser d’Hinojosa). Per recolzar la seva proposta posen, a tall d’exemple, una conversa que s’ha produït entre un delegat de la USO i un del SQC, ambdós membres del comitè d’empresa del mateix centre de treball. En aquesta conversa, el sindicalista de la USO va explicar al representant dels quadres que “*més valia entendre’s entre ells, perquè aviat tindrien que anar junts*”²⁸⁴. El cas citat és la prova de que el procés no s’està portant de la forma acordada. Pel SQC la discreció sobre el ritme de les negociacions era un dels requisits per avançar, i el fet que els altres sindicats no hagin tingut la cura necessària en aquest tema els suposa tot un seguit de problemes, “*perquè no havien parlat amb ningú de la seva base*”²⁸⁵. Agafant aquest cas concret com a excusa, els mateixos que havien exposat la seva disconformitat per les filtracions a la premsa i que havien proposat el blindatge de la informació sota amenaça de trencament, ara proposaven consultar a la seva base, amb tot allò que implica aquesta decisió a nivell de pèrdua de confidencialitat i retard en la finalització del projecte. Per un altre costat, també ens podríem preguntar pel significat de la mateixa expressió <<consultar a la base>>. Quina <<base>> tenia el SQC per consultar?

A més de la por a desaparèixer, Nadal també fa referència a una altra qüestió discutida amb anterioritat però pendent de resoldre: la problemàtica derivada de la relació entre la USO de Catalunya i la USO estatal. La possibilitat que la USO catalana mantingui el vincle amb Madrid és un altre dels arguments exposats per tornar a repensar a fons tot el projecte²⁸⁶.

Davant d’això, Rafael Hinojosa no té dubtes al respecte: “*Todo me parece una burda maniobra de E. Àngela, que ve cómo estamos finalizando el documento y el quiere dar largas al asunto*”²⁸⁷. Fins i tot arriba a especular sobre els veritables motius que portaren a la gent del quadres a participar en el procés constitutiu: “*Aceptaron en*

Aquest document inclou un apartat que porta per títol “29-6-83”. A una altra acta del mateix dia, *Reunió 29-6-83. Miquel Nadal del SQC diu.*, es reproduïx la argumentació donada pel SQC de forma gaire bé idèntica: “*Consideren que si fan aquesta Central Sindical, ells quedaran engolits i dintre de dos [o] tres anys no serà res (?)*”.

²⁸³ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 4.

²⁸⁴ Hinojosa, Rafael. *Reunió 29-6-83. Miquel Nadal del SQC diu.*

²⁸⁵ *Ibidem.*

²⁸⁶ “*Consideren que a lo millor els d’USO no trenquen amb Madrid (?)*”. Tots els interrogants entre parèntesi corresponen a anotacions del mateix Hinojosa. *Ibidem.*

²⁸⁷ Hinojosa, Rafael. 28-6- 83.

principio porque querían estar presentes para ver que pasaba, pero cuando ven que la cosa ve en serio se retiran”²⁸⁸. Els arguments d’en Nadal per justificar aquest canvi d’actitud són que la fusió podria comportar la dissolució del SQC dins d’un sindicat més gran, possibilitat que refusen de totes totes. La lectura que en fa Hinojosa és lleugerament diferent. Per a ell, “*una vegada més, es posa de manifest, les poques il·lusions que tenen els del SQC, per aquesta operació*”²⁸⁹.

El nou posicionament del SQC també sorprèn a la resta de participants. Vista la situació, Hinojosa agafa el compromís de parlar del tema amb el gran absent de la reunió, l’Enric Àngela, per tal que el projecte no quedi aturat. A les seves notes personals, porta aquest compromís una mica més enllà i deixa constància de la seva intenció de parlar amb el President Pujol. La idea no és altra que pressionar al SQC, concretament al seu cap visible, l’Àngela, mitjançant una intervenció directa del President.

Abans de la següent cita, Hinojosa té un dinar de feina amb l’Àngela per retreure-li els seus dubtes i els continus entrebancs que posa el SQC a l’operació. Durant la conversa, per tal d’assegurar el concurs del més petit dels tres sindicats, Hinojosa arriba a fer referència a les obligacions que li corresponen al Sindicat de Quadres per la seva peculiar naturalesa: “*Li dic que els únics que no poden retirar-se d’aquest operació són ells, donat que el suport que reben del partit els obliga a seguir les nostres directrius en aquest afer*”²⁹⁰. Aquesta afirmació deixa en evidència la absoluta dependència del SQC en relació amb CDC, una dependència que fàcilment es pot confondre amb la subordinació de la organització sindical al partit polític. Les paraules d’Hinojosa sembla que produeixen l’efecte desitjat²⁹¹, i aconsegueix que la gent de quadres no abandoni el projecte. La conclusió que treu Hinojosa de la seva entrevista amb Àngela és que els membres del SQC “*tenen moltes pors amagades*”²⁹². Arribats a aquest punt, Hinojosa creu que la continuïtat de l’Àngela en el procés fundacional dificulta la marxa del mateix procés. Per tal d’evitar que la participació del Secretari General del SQC suposi una contínua font de conflictes, cal trobar-li una

²⁸⁸ *Ibídem.*

²⁸⁹ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 4.

²⁹⁰ *Ibídem.* Pàg. 5.

²⁹¹ “*Després de discutir l’asunte amb l’Enric Àngela, sembla que reconsideraran la seva postura*”. Hinojosa, Rafael. *Reunió 29-6-83. Miquel Nadal del SQC diu.*

²⁹² *Ibídem.*

sortida político-professional. La possibilitat apuntada pel responsable sindical del partit no és altra que desplaçar-lo al Parlament o al Congrés²⁹³.

Un cop donat l'oportú toc d'atenció a la gent de quadres, que es podria resumir de forma simplista amb la popular dita <<Qui paga, mana>>; es produeix una nova reunió, amb data de 15 de juliol, (novament a la seu del SQC) amb l'assistència d'Àngela i Nadal (SQC); Llerinós (CSTC); Paco Giménez i Jesús Hernando (USO); i Hinojosa. Una amnèsia voluntària presideix la trobada: ningú té interès en recordar la proposta d'aplaçament feta pel SQC a la passada reunió. Ni el propi SQC diu res al respecte, en un canvi d'actitud que fa sospitar a Hinojosa que una instància superior ha entrat en joc per mirar de salvar el projecte²⁹⁴. El guió de treball aborda els temes de l'organigrama sindical i els serveis als afiliats. Després de la tempesta és el moment de la calma, i la reunió és profitosa. La sensació és que, malgrat tot, hi ha avenços²⁹⁵. Dins d'aquest clima moderadament optimista, s'acorda organitzar una reunió més llarga, de tot un dia, per “enllestir el treball”²⁹⁶.

Un petit escrit d'Hinojosa sense data, que porta per títol “*Proces de fusió*”²⁹⁷, va un pas més enllà i arriba a plantejar un calendari de finalització de l'operació. L'etapa de discussió i aprovació del projecte per part dels sindicats conclouria entre març i abril de 1984, i el Congrés fusió es produiria el mes de maig o juny del mateix any. Si fem cas a les paraules de Jordi Gutiérrez, hi havia alguns que ja tenien feina avançada i havien començat a discutir en profunditat el termes de la fusió: “*Em consta que en un congrés de la USO o en un consell de la USO, jo sé que la USO ho va arribar a discutir, nosaltres no, al menys oficialment no el vam arribar a discutir. En petit comitè, [...] abans que m'incorporés, segurament si*”²⁹⁸.

²⁹³ “El secretari té que ajudar-me amb l'Àngela = Lloc de diputat (?)”. Hinojosa, Rafael. *Reunió 29-6-83*. Miquel Nadal del SQC diu.

²⁹⁴ “Suposo que Jordi Pujol ha parlat amb l'Enric Àngela”. Hinojosa, Rafael. 15-7-83.

²⁹⁵ “La reunió va bé”. *Ibidem*.

²⁹⁶ Hinojosa, Rafael. *Proces de negociació...* . Pàg. 5.

²⁹⁷ Hinojosa, Rafael. *Proces de fusió*.

²⁹⁸ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

4.10. Juliol-setembre 1983: de l'acord a la trencadissa

La reunió de tot un dia per enllestir el treball es produeix el 23 de juliol a l'Hotel Cristal²⁹⁹ (actualment Hotel Cristal Palace, C/ Diputació número 257, Barcelona). La seva durada (8 hores) posa de manifest el volum de feina assumit per la comissió negociadora. L'agenda de la reunió també evidencia que alhora que s'avança, s'apropa el moment de les grans qüestions i les grans decisions. La quantitat d'assistents a la reunió, 9 persones comptant amb en Rafael Hinojosa, així ho posa de manifest. És, en definitiva, el moment de discutir sobre aquells temes que poden significar l'èxit o el fracàs de l'operació: Deutes dels sindicats fundadors, càlcul d'afiliats del nou sindicat, organigrama directiu, pressupost...Comptat i debatut, és el moment de decidir quins diners tindrà la nova central i qui la dirigirà. Fruit de la feina i la discussió col·lectiva d'aquest dia, sorgeix un document redactat per la comissió que Hinojosa envia al Secretariat Permanent del Convergència. Es tracta del document base per construir la central sindical nacionalista.

El text es una síntesi de les tres propostes elaborades pels sindicats fundadors, tot i que la mà de la USO (en part per haver presentat el document sindical més ampli i elaborat) es fàcilment identificable a bona part de l'articulat. L'anotació manuscrita "*Confidencial*"³⁰⁰ a la primera pàgina, ens recorda que tot allò que estigui relacionat amb el futur sindicat nacionalista continua considerant-se matèria reservada. El primer punt, "*Ideologia i model sindical*", conté la definició del sindicat ("*El Sindicat és l'organització dels treballadors assalariats - o membres de col·lectius en recerca del primer treball o jubilats - per a la defensa dels seus drets i els seus interessos i per a la millora de les seves condicions laborals i socials i de la seva qualitat de vida, en la perspectiva d'una societat justa, solidària i humana que permeti el desenvolupament integral de la persona*") i les seves característiques ("*compromès en el redreçament nacional de Catalunya i en la seva reconstrucció*", "*reivindicatiu a través del diàleg i de la negociació*" però sense renunciar a la seva força davant la intransigència de l'altra

²⁹⁹ Els assistents són els següents: Àngela, Nadal i Costa en nom del SQC; Malló i Fargas per la CSTC; i Giménez, Palacios i Hernando representant a la USO. Hinojosa, Rafael. 15-7-83. Aquesta acta té un apartat que porta per títol "23-7-83".

³⁰⁰ *Confidencial*. Barcelona (juliol, 1983).

part, i partidari de la intervenció dels treballadors i els sindicats en la gestió de l'empresa, “*en la perspectiva de la seva transformació*”).

El següent punt és l’“*Estructura*” del sindicat. El model a seguir serà la clàssica divisió entre estructura de branca i territorial a partir de la Secció Sindical d’Empresa, “*cèl·lula bàsica de l’organització*”. Les Seccions Sindicals d’Empresa d’un mateix sector d’activitat constituïran el Sindicat d’Activitat. Aquest, formarà part de les Federacions de Branca amb la resta de Sindicats d’Activitats de la mateixa branca. Per la seva banda, les Federacions de Branca s’integraran en Agrupacions de Federacions, “*en funció de les seves afinitats o de la coincidència de les seves problemàtiques*”. A nivell territorial, les Seccions Sindicals d’Empresa d’un mateix territori constituïran la Unió Territorial. Els militants hauran d’escollir si volen desenvolupar la seva activitat sindical en l’estructura territorial o de branca.

Una menció especial mereixen els quadres o treballadors amb responsabilitat de personal i/o de gestió, que gaudiran de representació específica a les Federacions i als òrgans directius del sindicat. No obstant, continuaran formant part de la corresponent Secció Sindical d’Empresa, de la mateixa forma que la resta dels afiliats.

El punt número tres, “*Organigrama*”, desglossa la naturalesa de les altes instàncies del sindicat: el Consell Nacional i el Comitè Executiu. El Consell, màxim òrgan dirigent entre congressos, treu la meitat dels seus membres del Congrés i l’altre meitat d’entre les Federacions de Branca, les Unions Territorials i l’estructura de quadres a parts iguals. En el període de transició entre el primer congrés, de fusió, i el segon, anomenat constituent, la composició del Comitè Executiu es dividiria en tres terços, en representació de cadascuna de les organitzacions fundadores.

El pressupost del sindicat el trobem en l’apartat número cinc, “*Previsió de despeses*”. Pel primer any els càlculs donen una xifra 237.558.920 pessetes, amb uns ingressos de 36 milions. Aquí es concreta que l’aportació econòmica a realitzar per les tres organitzacions <<mares>>, cobriria un 15% del pressupost. Qui es faria càrrec de l’altre 85%, de moment, és una incògnita.

Les previsions d'afiliats i d'ingressos, agafant una pauta d'increment pressupostari del 10% anual, ens parlen d'un sindicat que en cinc anys arribaria a tenir 70.000 afiliats (molt per sobre dels 15.000 inicials) i un pressupost de 347.810.015 pessetes / anuals. Podem veure l'evolució prevista amb més detall al següent quadre:

Any	Afiliats	Quota mitjana	Ingressos/any	Pressupost
1	15.000	200 pts/mes	36.000.000	237.558.920
2	35.000	225 pts/mes	94.500.000	261.314.812
3	50.000	250 pts/mes	150.000.000	287.446.239
4	65.000	300 “	234.000.000	316.160.922
5	70.000	350 “	294.000.000	347.810.015

Si es complissin aquests càlculs, el darrer any els ingressos per quotes dels afiliats cobririen gairebé tot el pressupost anual. D'aquesta forma el sindicat podria fer realitat el somni de l'autosuficiència econòmica.

El darrer punt del document es centra en el procés de fusió. Tal i com hem comentat en el punt dedicat a l'organigrama, el text distingeix entre el Congrés de Fusió i el Congrés Constituent. El primer es podria celebrar quatre mesos després d'haver obtingut el finançament del projecte. El Congrés Constituent, per la seva banda, es celebraria cinc anys més tard. Durant aquests cinc anys de transició, els sindicats fundadors tindrien la mateixa representació als òrgans directius.

Per preparar el Congrés de Fusió, juntament amb la taula negociadora que s'ha anat reunint fins a aquest moment i on participen els Secretaris Generals dels sindicats, s'haurien de posar en marxa, durant el mes de setembre, tres comissions: Econòmica (situació econòmica dels sindicats, pressupostos, etc), organitzativa (implantació sectorial i territorial, presència a comitès, serveis, etc) i estatutària. La creació de les comissions, on treballarien de forma conjunta representants dels tres sindicats fins la realització del primer congrés, és possiblement un dels acords més significatius de la

reunió. L'esmentat congrés hauria de celebrar-se el juny de 1984³⁰¹. Per primera vegada en tot el procés de reunions i negociacions trobem una referència concreta a la possible data de naixement del sindicat nacionalista en un document conjunt, signe inequívoc de que ens apropem al moment decisiu: o caixa o faixa.

La maratoniana jornada negociadora també serveix per assenyalar els dos entrebancs més importants que condicionen la viabilitat del projecte: el finançament i l'elecció del Secretari General. Tots coincideixen en el diagnòstic, ara <<només>> resta que també coincideixin en el tractament. Pel que fa referència al deute acumulat per les centrals sindicals fundadores, les circumstàncies no són les mateixes per a tothom. Mentre la USO i la CSTC tenen, cadascuna d'elles, un deute de 50 milions, el SQC deu una quantitat relativament petita, 10 milions³⁰². No escapa a ningú que aquestes quantitats suposen un llast per al futur del nou sindicat. De la mateixa manera que tampoc escapa a ningú la impossibilitat de les centrals sindicals per a solucionar aquest afer per elles mateixes. Les xifres d'afiliats (7.000 l'USO, 3.000 la CSTC i 2.000 el SQC³⁰³) també ens mostren que l'endeutament pren un caràcter especialment preocupant en el cas de la Confederació. Aquest sindicat, que no arriba al doble de cotitzants que el SQC, té un endeutament cinc vegades superior. El cas de l'USO, tot i que no és tan dramàtic, també esdevé preocupant³⁰⁴. No resulta estrany doncs, que abans d'endinsar-se d'una manera definitiva en el procés orgànic de creació del nou sindicat, les parts implicades vulguin assegurar un suport econòmic explícit i concret per part de Convergència. Sense el suport financer, i arrossegant aquests deutes, l'operació està abocada al fracàs.

Així doncs, a l'hora de fer càlculs i càbales, el pressupost global amb el qual es treballa és de 237 milions de pessetes anuals. La quantitat està extreta del projecte presentat per la USO i es reproduïx al pressupost de l'informe *Confidencial*. Amb

³⁰¹ Fins i tot a l'acta de la reunió apareixen les dates dels dies 5 i 6 de juny tatxades. Hinojosa, Rafael. *Sindicat dels T.C. Reunió maratoniana*. 8h. Dia 23-7-83.

³⁰² El desglossament de xifres ens mostra que l'endeutament dels sindicats no és homogeni. En el cas dels 50 milions de la USO i el 10 milions del SQC és tracta de deutes bancaris, mentre que pel que respecta al CSTC els 50 milions es divideixen a parts iguals (25 milions) entre deutes bancaris i deutes a proveïdors i personal. Hinojosa, Rafael. 15-7-83.

³⁰³ *Ibidem*.

³⁰⁴ Fer el càlcul de deutes per afiliats ens pot ajudar a entendre el diferent grau d'acaplament econòmic que pateix cada organització: mentre el SQC i la USO deuen, respectivament, 5.000 i 7.142 pessetes per afiliat, cada militant del CSTC hauria de pagar 16.666 pessetes per liquidar el deute.

aquesta xifra damunt la taula, cada sindicat explica quin grau de compromís financer pot assolir: la USO “pot aportar el 10% de les quotes dels seus 7.000 afiliats, CSTC aportaria el 4% de les quotes dels seus 3.000 afiliats i SQC el 2% dels seus 2.000 afiliats”³⁰⁵. És evident que l’aportació col·lectiva del 16% del pressupost del nou sindicat (15% segons el document conjunt *Confidencial*), a partir de la cotitzacions dels seus respectius afiliats, és una quantitat clarament insuficient per tirar endavant.

Davant d’aquest escenari, no hi ha altre remei que garantir altres fonts de finançament. Tothom coincideix en la necessitat, independentment de l’aportació final que faci Convergència, de trobar més d’una font de finançament; però tots tres sindicats continuen creient que per posar en marxa la nova organització l’aportació del partit és fonamental. Sense ella, no hi ha projecte.

No hem d’oblidar que en parlar del recolzament convergent, no només són els diners allò que preocupa als sindicats. Tant, o fins i tot més importants que els diners, són les gestions que hauria de fer Convergència per obrir el camí a la nova organització de treballadors: “No eren només els diners. El problema de fons per gent que governa un partit, que te força, els diners no són un problema. Quant va costar l’<<Operació Roca>>, l’operació reformista? I què va sortir? Res. I es va fer perquè convenia. El problema no són els diners, el problema és com ho estructures, com fas el plantejament. Perquè comportava un treball enorme. Si vols fer alguna cosa has de tenir en compte les patronals, <<Vostès no donin suport a la UGT, no dic que donin suport a aquests o als altres, però no donin suport a la UGT>>. Això significava treball, reunir-se amb gent, amb dirigents, amb empresaris, era fer molta feina”³⁰⁶. Els diners no podien ser ni la solució a tots els problemes, ni l’excusa per abandonar el projecte. L’ajut financer havia d’anar acompanyat de ajut polític i institucional. Un cop més, economia i política anaven de la mà.

A més d’assegurar la viabilitat del sindicat, la injecció econòmica convergent té d’altres implicacions. Com reconeix el mateix Hinojosa a les seves notes: “És important

³⁰⁵ Hinojosa, Rafael. *Sindicat dels T.C .Reunió maratoniana 8h. Dia 23-7-83.*

³⁰⁶ Giménez insisteix en que l’ajut econòmic, per si mateix, no és garantia de res: “No només eren diners, de diners n’han costat molts la CTC, els hi ha costat molts que l’han mantingut i no han tret un sindicat català tampoc. Jo sé que han cobrat molts diners. Amb diners tampoc es fa res. Nosaltres cobràvem molt poc. [...] Lo del sindicat català si s’hagués arribat a fer no hauria estat pels diners, sinó pel projecte, pel plantejament, pel que significava”. Entrevista amb Paco Giménez.

*aclarir les nostres possibilitats de finançament, per donar confiança e imposar el criteri jeràrquic que ens convé*³⁰⁷. L'ajuda del partit no s'interpreta només com un servei al país (d'acord amb l'ideal d'enfortir un tercer sindicat de caràcter nacionalista), també es mesura en funció de prestacions i contraprestacions. Si CDC posa diners, no ho fa de forma absolutament altruista; vol incidir i condicionar el procés. Expressions com “*imposar el criteri jeràrquic que ens convé*” no deixen marge per al dubte en aquest sentit.

L'altre gran obstacle per finalitzar l'operació ens remet a l'organigrama directiu. En un principi s'arriba a l'acord d'establir un Comitè Executiu format a parts iguals (33%) pels tres sindicats fundadors. El pacte inclou tots els òrgans de decisió col·lectiva i tindria una vigència de 5 anys (període que aniria des del congrés de fusió al congrés constituent). A partir d'aquesta data, les quotes desapareixeran i els càrrecs directius passaran a ser escollits, a través dels mecanismes reglamentàriament establerts, per tota la militància sense cap mena de distinció. El problema, no obstant, resideix en que el consens sobre el disseny i la composició del Comitè Executiu no inclou la figura de la Secretaria General; i en aquest punt l'acord no serà fàcil. La CSTC i el SQC es mostren partidaris d'una “*trioca*”, una espècie de direcció col·legiada amb els dirigents de les tres centrals sindicals fundacionals. Per la seva banda la proposta d'USO parla d'un Secretari General (que correspondria a una persona procedent d'aquest sindicat) i dos Secretaris Generals Adjunts (que implicaria un càrrec directiu per a cadascun dels altres sindicats). La discussió organitzativa, com no podia ser d'una altra manera, amaga el veritable debat de fons: qui controlarà la gestió de la nova organització? L'argumentació del CSTC i SQC vol fer incidència en el fet que l'origen plural del sindicat s'ha de veure reflectit en tots els òrgans directius (inclosa la Secretaria General). Contràriament, la USO creu que per la seva condició de sindicat més gran (té més militants i delegats sindicals que la suma dels altres dos sindicats i aportarà més finançament) li correspon ostentar la Secretaria General. Dins aquest debat pel control directiu del futur sindicat, resulta interessant copsar l'opinió d'una persona tan influent en tot el procés com és Hinojosa, tot i que per no perdre la seva condició de coordinador <<imparcial>> del procés prefereix guardar silenci. Per l'home de Convergència a les negociacions, la proposta de la USO és la més assenyada. La seva opinió queda exposada de forma tan

³⁰⁷ Hinojosa, Rafael. *Sindicat dels T.C .Reunió maratoniana 8h. Dia 23-7-83.*

resumida com contundent a l'acta de la reunió: “*Crec que USO té raó*”³⁰⁸ (el subratllat és del mateix autor). La discussió al voltant d'aquest tema s'allarga fins al punt que Hinojosa demana un aplaçament, posposant la seva resolució per al mes de setembre³⁰⁹.

Al marge dels acords i desacords que es visualitzen en aquesta reunió de 8 hores, Hinojosa també treu en clar un parell de recomanacions, de cara al futur, dirigides directament al partit. Per un costat creu que els tres sindicats haurien d'entrar dins del Consell del Treball el proper setembre (de cara a reforçar la seva presència institucional); i per l'altre aposta per la inclusió d'algun sindicalista d'USO i el SQC a les llistes de CIU a les eleccions de 1984 al Parlament. La CSTC queda exclosa de la proposta en considerar-la, pel protagonisme de gent com Casassas, molt lligada a ERC.

4.10.1. El compromís del banc convergent: 60 milions en finalitzar l'operació

Com és lògic, aspectes tan cabdals, i alhora problemàtics, com els tractats a la darrera marató negociadora necessiten més temps. És per això que, un cop passades les vacances d'estiu, el 14 de setembre de 1983 es reprenen les converses sobre els mateixos punts. Els canvis pel que fa als assistents de la darrera reunió són mínims: Pel SQC repeteixen tots tret d'Àngela, per la CSTC en Llerinós i Casassas substitueixen al Fargas, i per la USO no hi ha cap novetat. Hinojosa, com sempre, assisteix en nom de CDC. Es comença donant voltes, novament, sobre la direcció del sindicat. El pas de les vacances estiuenques no ha modificat en res les postures inicials dels sindicats. La USO continua defensant la seva proposta d'un Secretari General i dos Subsecretaris, mentre la CSTC i el SQC demanen una direcció col·legiada de tres caps. En veure que tornen bloquejar-se en aquest punt, decideixen deixar-ho per més endavant i passen a tractar un altre tema.

Aquí s'introdueix, o millor dit, es re-introdueix la qüestió de les relacions del nou sindicat amb les organitzacions sindicals de la resta de l'Estat. O dit d'una altra manera, es planteja obertament la qüestió del trencament de la USO amb la seva homònima espanyola. Els dos sindicats minoritaris demanen a la USO de Catalunya que

³⁰⁸ Hinojosa, Rafael. 15-7-83.

³⁰⁹ Al document base per construir el sindicat trobem una anotació manuscrita que confirma l'ajornament d'aquesta decisió: “*Queda per sept. la designació del o els Secretaris Generals*”. *Confidencial*.

trenqui el vincle orgànic amb la USO de l'Estat: deixant la porta oberta, no obstant, a mantenir una relació preferent amb aquest sindicat. La USO de Catalunya no està d'acord amb la proposta. Tot i acceptar que la nova “*Central Sindical Catalana*”³¹⁰ ha de tenir sobirania plena, són partidaris d'establir una relació de tipus confederal amb la USO espanyola. La contraproposta d'USO tampoc és acceptada pels altres sindicats, empantanant d'aquesta forma la discussió. Un altre cop, l'única sortida possible és deixar-ho córrer per una altra ocasió. Hinojosa tanca, momentàniament, la qüestió demanant a la USO que faci una proposta per escrit a la propera reunió. Arribats a aquest extrem, Hinojosa comença a tenir seriosos dubtes de trobar una solució satisfactòria per a tothom: “*Aquí jo veig ja clarament que no farem res*”³¹¹.

Sobre el tema del finançament, i responent als continus requeriments dels dirigents sindicals, Hinojosa reconeix que el partit pot posar 60 milions per a l'operació³¹²; una xifra que ja coneixia Llerinós per boca del president Pujol. No obstant això, Hinojosa també deixa clar que l'ajut econòmic està condicionat a que el projecte sigui reeixit. Fins que no finalitzi l'operació no es posaran els diners damunt la taula.

4.10.2. Qüestió nacional i relacions amb la USO estatal, un problema insalvable?

Sembla que ens apropem al moment de la veritat. Prova d'això és que l'ordre del dia de la reunió del 29 de setembre (amb Àngela, Costa, Nadal, Llerinós, Malló, Giménez, C. Palacios, Hernando i Hinojosa) només té un únic punt: “*com lligar les relacions d'USO amb la seva confederació estatal, sense perdre poder de decisió aquí*”³¹³. Resulta interessant el matís introduït per Hinojosa a les seves anotacions sobre aquest tema. El fet que la USO, o millor dit, el nou sindicat sorgit de la fusió de la USO, CSTC i SQC, mantingui alguna mena de vincle amb la USO Confederal és molt més que una possibilitat. La USO és el més gran de tots tres i s'intueix la seva negativa a prendre part en una operació que comporti la creació d'una central completament desvinculada de la resta de l'Estat. És per això que als seus escrits personals, Hinojosa

³¹⁰ Hinojosa, Rafael. *Dia 14-9-83. Reunió política sindical*.

³¹¹ *Ibidem*.

³¹² “*Em demanen per les possibilitats financeres i els hi dic que sense ser oficial, hi ha la possibilitat d'obtenir 60.000 milions*”. *Ibidem*.

³¹³ *Ibidem*. Pàg. 6. A l'acta de la reunió, també es contempla la possibilitat d'establir vincles amb d'altres sindicats a més de la USO: “*En aquesta reunió havíem d'estudiar la forma de lligar la relació de la sindical catalana amb l'USO estatal i d'altres organitzacions sindicals*”. Hinojosa, Rafael. *Dia 29-9-83*.

no posa en dubte que aquesta relació especial hagi d'existir (“*com lligar les relacions d'USO amb la seva confederació estatal*”), però vol fer-la complementària amb una plena capacitat d'autonomia (“*sense perdre poder de decisió aquí*”). En aquesta reunió, i d'acord amb el propòsit de fer compatible la coordinació o relació amb una central sindical amb implantació a la resta d'Espanya i el manteniment del centre de decisió a Catalunya, es presenten diverses propostes per escrit; 3 per part de la USO i una per part de la CSTC.

La primera de les propostes de la USO planteja l'adhesió del nou sindicat a la Unión Sindical Obrera. Aquest fet comportaria la participació de la central catalana als òrgans establerts per la Confederació (Comissió Executiva, Consell i Congrés Confederal...). No queda clar el grau d'autonomia que mantindria el nou sindicat dins la USO: “*Les decisions [sic] d'aquests òrgans comportaran necessàriament l'acord del Sindicat Català, ja que és aquest el que prendrà la decisió [sic] de manifestar-se o no*”³¹⁴. No es clarifica al text què s'entén per “*manifestar-se*”. Del que no hi ha dubte és que la implicació dins del sindicat estatal seria plena, formant part activa de les Federacions Estatals de branca i pagant una quota d'adhesió a la USO confederal. De les tres propostes que presenta la USO, aquesta és la més similar al clàssic procés d'absorció, possibilitat rebutjada de ple pels dos futurs socis de la USO catalana. Aleshores la pregunta seria: Per què la USO catalana fa una proposta inacceptable per a la CSTC i el SQC? Doncs precisament perquè preveu que no serà acceptada i això li permetrà negociar amb les altres dues propostes, aquelles que tenen més possibilitats d'entrar en consideració.

La segona proposta és la més propera a les veritables intencions de la USO: gaudir d'autonomia per prendre les decisions sense perdre el vincle confederal amb la USO estatal. Aquest desig es materialitzaria en la presència en els òrgans representatius i no en els executius de la Confederació. Això vol dir que l'organització catalana participaria en els debats estratègics d'aquests òrgans, però les decisions haurien de ser debatudes i aprovades per la direcció catalana. L'aportació pressupostària del <<Sindicat de Treballadors de Catalunya>> a la Confederació es discutiria anualment en el moment d'elaborar el pressupost estatal. El grau de sobirania del sindicat català

³¹⁴ Proposta de la USO de Catalunya I. (22-IX-1983).

arribaria a l'extrem d'establir vincles amb d'altres centrals sindicals: “*El Sindicat de Treballadors de Catalunya, totalment sobirà en el seu propi àmbit, establirà les relacions que cregui oportunes amb els sindicats que operen en l'Estat Espanyol*”³¹⁵. Tot apunta a que això és el màxim grau de sobirania que pot oferir la USO als seus companys de viatge.

Preveient que la segona proposta pot continuar semblant insuficient per a la CSTC i el SQC, la USO encara planteja una tercera possibilitat: Crear l'Aliança Sindical Catalana. La citada aliança no seria un sindicat, sinó una mesa de coordinació on estarien representats els tres sindicats impulsors del projecte de sindicat català, més la Confederación General de Cuadros de Catalunya (CGCC), el Ràdium i “*aquelles organitzacions que ho desitgin i siguin acceptades per les esmentades anteriorment*”³¹⁶. La mesa estaria integrada per dos membres de cadascun dels sindicats i les decisions s'haurien de prendre per unanimitat. Els objectius de l'Aliança Sindical Catalana es dividirien en dos fases, a mig i curt termini. A mig termini el resultat final ha de ser la integració de totes les centrals sindicals participants a la mesa en un únic sindicat. Per tal de fer possible la fusió, a curt termini les organitzacions membres de l'Aliança han de crear els mitjans unitaris necessaris per consolidar el procés: carnet d'afiliació unitari, fons de solidaritat, caixa de resistència en cas de vaga...etc. Com es pot comprovar, el tercer document aportat per la USO, a diferència dels dos anteriors, no és una proposta per articular les relacions entre el nou sindicat i la USO espanyola. Es tractaria, en realitat, de crear una estructura sindical unitària que no comprometí a ningú, mentre es guanya temps per continuar discutint els aspectes conflictius de la fusió. És, en definitiva, una forma d'allargar les converses fins que s'arribi a un acord.

La CSTC, per la seva banda, va directa al gra i només presenta una proposta. Després de deixar clar que “*el sindicat que sorgeixi de la fusió [...] és d'àmbit nacional català i és absolutament sobirà, per tant, manté relacions amb altres organitzacions sindicals en termes d'igualtat*”³¹⁷, distingeix entre les relacions que es mantindrien amb “*els sindicats homònims de les nacionalitats avui incloses en l'Estat Espanyol*” i les relacions preferencials que s'establirien amb la USO estatal. Les esmentades relacions

³¹⁵ Proposta de la USO de Catalunya II. (22-IX-1983).

³¹⁶ Proposta alternativa de la USO de Catalunya III. (22-IX-1983).

³¹⁷ Proposta de la CSTC. Barcelona (24-IX-1983).

inclourien l'intercanvi d'informació sobre la negociació col·lectiva i les relacions amb el govern, així com la coordinació entre els afiliats a la Confederació Mundial del Treball. En cap moment es planteja la possibilitat d'establir cap mena de vincle orgànic entre totes dues organitzacions. La proposta de la CSTC és que el sindicat nacionalista i la USO espanyola, simplement, col·laborin. A diferència de la USO, que presenta tres propostes, sabent que la primera no serà acceptada i la tercera és per salvar els mobles en cas de no arribar a un acord, la Confederació, si fem cas a la paraula escrita, no deixa gaire marge per a negociar. De totes formes, la flexibilitat o la rigidesa de la Confederació sobre aquest tema restarà com una incògnita, perquè no tindrà temps de dir la seva.

La discussió havia de començar valorant les propostes de la Confederació, però abans que en Llerinós pugui explicar res, Àngela pren la paraula per anunciar que el SQC es retira definitivament del projecte amb l'excusa que els han enganyat i han perdut el temps. La decisió dels quadres respon a diferents motius: no s'identifiquen amb la caracterització final que està prenent el futur sindicat i es consideren enganyats per la USO i pel propi Hinojosa³¹⁸. L'acusació d'engany està motivada per la creença que, tant el sindicat d'origen cristià com el representat de Convergència, sabien des del principi que el nou sindicat hauria de mantenir alguna mena de relació amb la USO estatal; condició no assumible de cap de les maneres pel SQC.

El dirigent del Sindicat de Quadres Antoni Urrea ens confirma que el tema nacional era alguna cosa més que un entrebanc per finalitzar el procés. Pel SQC el nacionalisme havia d'impregnar la pràctica sindical, arribant a un nivell d'ideologització difícilment compatible amb un sindicat de classe, organització plural per naturalesa. La coincidència en aquest punt només podria ser possible amb el CSTC: *“La CSTC jo els he considerat sempre una gent súper nacionalista, una gent que ha estimat a Catalunya per damunt de tot i ha estat en el món laboral perquè els hi ha tocat lluitar en el món laboral, però haguéssim pogut estar en qualsevol partit polític de l'arc independentista inclús [sic]”*³¹⁹.

³¹⁸ Arriben, fins i tot, a afirmar *“que han perdut els temps durant tot el temps que han vingut a les reunions”*. Hinojosa, Rafael. *Dia 29-9-83*.

³¹⁹ Entrevista amb Antoni Urrea.

Pels quadres, la USO ha jugat amb la resta de sindicats per tal d'absorbir-los sense tenir la més mínima intenció de trencar amb Madrid. Després del seu anunci, tot un torpede a la línia de flotació del projecte sindical, Àngela diu que els representants del SQC es quedaran, per deferència cap als amfitrions, a escoltar les paraules d'en Llerinós, i acte seguit abandonaran la reunió i, per extensió, les negociacions.

Un cop Llerinós ha fet la seva proposta (ara ja sense cap mena d'interès per part dels assistents), Hinojosa demana a la USO que faci us del seu torn de paraula, però Giménez es nega a parlar fins que la gent de quadres no hagi abandonat la sala. Un cop això ha succeït, la reunió es pot donar per acabada, ja no té sentit continuar amb les converses³²⁰. En paraules del mateix Hinojosa: “*L’operació mor aquí*”³²¹.

La narració dels esdeveniments podria donar a entendre que la poca flexibilitat i la manca de voluntat de consens dels uns i dels altres són les causes del trencament de les negociacions; però un dels protagonistes, en Paco Giménez, ens dóna una altra visió del fets. Per Giménez era obvi que hi havia punts de fricció entre els sindicats. Amb la CSTC, per exemple, hi havia diferències amb la qüestió nacional (“*El SOC [es refereix a la CSTC] era diferent, era més complicat. Tenien una línia més dura, més nacionalista*”), però coincidien en la pràctica sindical (“*Però no hi havia problemes pel tema social, en l’àmbit sindical estàvem més d’acord en treballar amb el SOC que amb Quadres*”³²²). Respecte el SQC, Giménez tampoc creu que fossin els responsables de la ruptura de les negociacions: “*Àngela era un bon jan, no hi havia problema. El problema no era el tema sindical*”³²³. Un cop més, Giménez apunta cap a fora a l’hora d’assenyalar culpables: Convergència Democràtica de Catalunya. En no posar Convergència tota la carn a la graella, el projecte se’n va en orris per les picabaralles dels sindicats: “*Él SOC era el que burxava més. Però no hagués estat un problema si el partit vol fer un sindicat*”³²⁴.

³²⁰ “*Després ja no fem res, tot són comentaris despectius, res de res*”. Hinojosa, Rafael. *Dia 29-9-83*.

³²¹ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 6.

³²² La incapacitat per organitzar als quadres i als tècnics professionals ha estat un dels dèficits crònics del moviment sindical al nostre país, i així ho reconeix Giménez: “*Perquè si alguna assignatura teníem encara pendants com a sindicat, no només el nostre, és que no hem sapigut [sic] arribar a tot l’espectre de treballadors*”. Entrevista amb Paco Giménez.

³²³ *Ibíd.*

³²⁴ Per Giménez, les topades entre els sindicats són l’excusa que va fer servir el partit per amagar la seva responsabilitat en el fracàs del projecte: “*Si tu busques qualsevol motiu, després de tirar-te sis mesos donant voltes, i el motiu és [...] que la USO no vol despenjar-se del tema d’Espanya, doncs ja has trobat*

4.10.3. Reflexions del primer desencís

Després de mesos de reunions, propostes, contra-propostes i pressions per bastir un tercer sindicat amb unes mínimes garanties de viabilitat al nostre país, el projecte no aconsegueix anar més enllà de les reunions de capelleta. En la primera temptativa seriosa, l'operació es perd pel camí de passadissos i despatxos sindicals, sense arribar a les empreses i als centres de treball. La proposta de <<Central Sindical Catalana>> no aconsegueix fer forat dintre del moviment obrer, i resta, momentàniament, com a paper mullat.

És el moment de preguntar-se el per què del fracàs, i en aquest punt (un cop més) els fets són sagrats i les interpretacions lliures. Les evidències ens diuen que l'acord a tres bandes no ha estat possible i que Convergència no arriba a posar els diners damunt la taula. Les raons de fons seran el punt de controvèrsia entre les diferents visions del procés. El dirigent dels quadres Antoni Urrea assenyala una doble responsabilitat. En primer lloc apunta cap a una responsabilitat orgànica de la USO. La USO volia ocupar la Secretaria General del sindicat i rebutjava una direcció paritària amb la participació dels tres Secretaris Generals. Urrea reconeix que era legítima la reclamació de la USO pel fet de ser el més gran³²⁵, però no era intel·ligent: “*Crec que hagués hagut de cedir en aquell moment el seu protagonisme, i deixar una mica també el protagonisme als altres dos més petits*”³²⁶. En segon lloc, Urrea també reconeix una responsabilitat compartida entre tots tres Secretaris Generals, per les seves ànsies de protagonisme a l'hora d'encapçalar el projecte: “*Jo diria que els protagonismes que van tenir en aquell moment..., inclouré el que era el nostre Secretari General, l'Enric Àngela, el protagonisme de Lluís Llerinós i el protagonisme de Paco Giménez van fer molt difícil que això es pogués tirar endavant*”³²⁷.

Per un altre dels protagonistes del procés, en Paco Giménez, les raons del desencontre són molt diferents. Per ell, tota l'operació està abocada al fracàs, gairebé

el motiu per dir: <<Ja no continuem més, perquè ens costa diners, l'hotel, les begudes...>>”. Entrevista amb Paco Giménez.

³²⁵ “La USO era potser el més important, el més fort dels tres, a més a més amb representació estatal, si que és veritat que el gruix de la representació estatal de la USO era Catalunya”. Entrevista amb Antoni Urrea.

³²⁶ *Ibidem*.

³²⁷ *Ibidem*.

des del començament, per la manca de compromís que evidencià CDC: “*Convergència si no ho va fer és perquè no li va interessar*”. Per avalar aquesta idea l’antic dirigent de la USO es remunta als inicis de tot el procés, al moment d’elaboració del projecte sindical: “*En el seu moment quan vam començar, jo li vaig dir al Roca: <<Si tu vols realment que es faci un sindicat nacionalista jo et faig un projecte, a veure si me l’acceptes>>. [...] És un document que nosaltres vam presentar en aquestes reunions, 300 milions de pessetes costava allò. Clar si vols fer una cosa seria fem-la, vol dir estructura, locals, personal...perquè havies de competir amb un sindicat molt important com era Comissions, i amb un sindicat <<tela marinera>> que era UGT que estava potenciat per les patronals, i per les grans patronals. S’havia de fer una cosa seria i no van voler*”³²⁸. Seguint el seu fil explicatiu, les topades entre els sindicats només van ser l’excusa convergent per justificar la seva pròpia falta de lideratge en tot el procés: “*Al final resulta que no va haver acord entre els sindicats, però no és que no hi hagués acord, és que era impossible*”. Per Giménez no hi havia terme mig, si el partit no recolzava la proposta de projecte sindical elaborada per USO, com a sinònim d’aposta clara i decidida per l’operació; totes aquelles discussions i reunions interminables no eren més que una pèrdua de temps: “*Si tu em dius: <<Home, anem a discutir>>, jo ja sé el que anem a discutir, és que no. Si tu em dius que anem a discutir és que no, perquè si no dius: <<Vale, t’agafó la paraula, som’hi>> és que no interessava*”³²⁹.

Les reflexions finals d’Hinojosa a l’hora de valorar en termes generals aquest primer intent de creació d’un nou sindicat català no deixen ben parat a ningú. Tots tres sindicats són objecte de crítiques per les seves actituds i posicionaments. El repàs que fa Hinojosa dels protagonistes col·lectius és prou clar i contundent: “*El SQC mai ha cregut en aquesta operació. [...] La CSTC no ha cregut que l’USO s’independentés de*

³²⁸ En parlar del projecte, Giménez vol deixar clar que la seva postura era oberta i constructiva: “*No és que jo li demanés 300 milions, era el projecte, ho dic per cuidar [sic] les paraules, <<Si tu creus que es pot fer, què faries? Tu m’ho demanes a mi i jo t’ho dic. Per fer això hauríem de fer això i això, i tot això si es valora són 300 milions de pessetes. Hi estaries disposat? Parlem. No dic ni que si, ni que no, parlem. Tu em tires la pilota i jo te la torno, i tu has de decidir>>*”. Entrevista amb Paco Giménez.

³²⁹ Durant la seva entrevista Giménez es mostra poc inclinat a reconèixer l’actitud favorable de la USO a la creació del nou sindicat. Un fet que els documents i els altres protagonistes proven clarament. Només deixa entreveure les seves preferències per l’operació quan se li pregunta per la seva reacció si CDC hagués recolzat completament les seves propostes: “*La USO tenia que haver discutit aquest tema. La decisió no te la puc dir, perquè no la puc saber. El que està clar és que si això hagués passat, això és teoria total, però s’hauria de valorar molt el no fer-ho. Per què? Perquè si tu mires Euskadi hi ha ELA, CC.OO, UGT i LAB. I si te’n vas a Galícia hi veus CC.OO, UGT, la CIGA, la no sé què i la USO, la cinquena és la USO. Si aquí arriba aquesta situació i veus que va per aquest camí, ens ho haguéssim pensat molt de dir que no*”. Entrevista amb Paco Giménez.

Madrid. [...] *La USO crec que ha anat jugant a fer l'operació amb la intenció de que finalment acceptarien que no tinguessin que trencar. Probablement, també pensant que obtindrien diners*"³³⁰. La valoració final de la pròpia feina realitzada segueix la mateixa línia crítica: "*He fracassat amb el més estrepitós fracàs*"³³¹.

Seguint el diari d'Hinojosa sobre les negociacions, resulta interessant fer esment d'un petit apartat que trobem a continuació de les seves "*Reflexions*". A l'esmentat apartat, que rep el nom de "*Comentaris*", l'autor posa per escrit les darreres informacions que li han arribat un cop el procés ha finalitzat sense èxit. Aquestes informacions no fan altra cosa que confirmar-li part de les seves sospites respecte el comportament de les parts implicades a l'operació. Les notícies de què disposa Hinojosa evidencien el doble joc de la CSTC i el SQC: "*Em diuen que la CSTC i el SQC han estat fent reunions paral·leles i que tenen un document de compromís per continuar l'operació sense l'USO*"³³².

El document en qüestió, *Proposta per a la creació del Sindicat Nacional de Catalunya (Document de treball)*, segueix l'esquema dels models sindicals ja coneguts (declaració de principis, àmbit d'actuació, estructura, pressupost, calendari de fusió...). La definició del sindicat és idèntica a la presentada al document consensuat amb la USO³³³, però alhora de definir l'àmbit territorial trobem una accentuació del caràcter nacionalista del sindicat: "*La Confederació tindrà el seu marc d'actuació al Principat de Catalunya, amb la pretensió d'ésser un element bàsic per la reconstrucció i la normalització nacional, en tots els aspectes del nostre poble, però principalment en aquells que impliquin un treball més intens per aconseguir el seu redreçament com a poble*"³³⁴. El compromís ideològic del sindicat amb el redreçament nacional encara va més enllà, apostant per la "*coordinació amb altres sindicats de la resta dels PP.CC, fins assolir la construcció del Sindicat Nacional de tots els treballadors dels PP.CC*"³³⁵.

³³⁰ *Ibidem*. A l'acta de la reunió les crítiques es concentren en la picabaralla mantinguda entre el SQC i la USO: "*Àngela esperava una excusa i l'USO li ha facilitat de forma gratuïta*". Hinojosa, Rafael. *Dia 29-9-83*.

³³¹ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 6.

³³² *Ibidem*.

³³³ "*Es l'organització dels treballadors assalariats (o membres de col·lectius en recerca del primer treball, jubilats o autònoms) per la defensa dels seus drets i els seus interessos*". *Proposta per a la creació del Sindicat Nacional de Catalunya (Document de treball)*. Pàg. 1.

³³⁴ *Ibidem*. Pàg. 2.

³³⁵ *Ibidem*.

L'estructura directiva constarà d'un Consell Confederal (format per un 33% dels membres en representació dels sindicats de Branca, 33% de les Unions Territorials i 33% de l'Agrupació de Quadres) i un Comitè Executiu (de 10 a 15 membres elegits per Congrés, amb un 33% de membres procedents d'una llista de l'Agrupació de Quadres i Tècnics, i la resta en llistes obertes). El document, a més, estableix una etapa constituent on funcionaran els Comitès Executius de les organitzacions fundadores i es posarà en marxa una comissió paritària de coordinació amb una Presidència i un Secretari General. Un cop superada l'etapa constituent, el Comitè Executiu funcionarà d'acord amb la normativa establerta i triarà la Comissió Permanent (4-5 membres) sense proporcionalitat i segons el seu criteri.

El calendari previst situa la creació de les comissions paritàries de coordinació (en plural, donant a entendre que les estructures territorials i sectorials també es coordinaran) a la primera quinzena d'octubre del 1983. Entre la segona meitat d'octubre i finals de novembre s'hauria preparar la documentació del Congrés (les ponències) i dissoldre les dues organitzacions. Les eleccions de delegats i la tramesa de credencials es realitzarien fins la primera quinzena de desembre; i es posa el 31 de desembre com a data màxima per a la celebració del Congrés constituent. Com es pot veure, en tres mesos es vol tancar l'etapa constituent i donar llum verda al nou sindicat. Les presses responen a una raó molt senzilla, CSTC i SQC volen tenir tot enllestit l'any 1983, per presentar un pressupost conjunt per l'any següent i així poder aspirar a les possibles ajudes convergents. El mateix document ja elabora una previsió de pressupost per a l'any 1984, amb uns ingressos per cotitzacions (a partir de quotes mensuals de 200 pessetes a 8.000 <<futurs>> afiliats) que arriben a 19.200.000 pessetes i unes enigmàtiques ajudes extraordinàries, interiors i exteriors, per valor de 60.000.000 i 8.000.000 de pessetes respectivament. La suma total dels ingressos ens dona una xifra de 87.200.000 ptes., quantitat a la qual hem de descomptar, 32.348.000 ptes. en concepte de liquidació de tots els deutes salarials i de Seguretat Social, de proveïdors i de funcionament, així com el pagament dels avenços al personal contractat i dels interessos bancaris. Tot i que ara els protagonistes de la fusió només són dos (CSTC i SQC), problemes com els deutes i el futur finançament continuen arrossegant-se.

Arribats a aquest punt, no queda clar si totes dues centrals entren a formar part del projecte amb la intenció prèvia de prescindir de l'USO o aquesta decisió va agafant

forma a mesura que avancen les negociacions. De totes formes, si fem cas a les paraules del dirigent del SQC Antoni Urrea, ara, sense la USO, tot hauria de ser més fàcil: “*La CSTC [...] es movien més, a nivell sindical, amb un esperit nacionalista, independentista, el mateix Llerinós havia sigut membre del PSAN, jo crec que amb ells ens haguéssim pogut posar d’acord en seguida i haguessin pogut arribar a fer un sindicat entre els dos*”³³⁶. Però, sigui com sigui, l’operació a dues bandes tampoc és reeixida. L’opinió d’Hinojosa sobre les causes del fracàs del nou projecte tenen molt a veure amb la seva motivació inicial: “*Aquest intent va fracassar pocs dies després perquè realment era, més que un projecte, una maniobra [en] contra meu i l’USO*”³³⁷. Sense deixar l’apartat de “*Comentaris*”, Hinojosa deixa constància que va informar d’aquesta situació al Comitè Executiu Nacional de CDC.

Malgrat el desenllaç advers del primer procés de confluència sindical impulsat per Convergència, Hinojosa no llença la tovallola i continua amb la idea de posar les bases del futur sindicat nacionalista. A la mateixa acta de la fatídica reunió on tota l’operació se’n va en orris, Hinojosa no dubta en reafirmar el seu compromís amb el projecte pensant en temptatives futures: “*No dono per finalitzada la meva tasca, jo parlaré amb en Roca-Pujol i qui sigui per continuar amb aquesta idea d’un sindicalisme català*”³³⁸.

4.11. Temps d’espera i replantejaments

Aquesta mena d’iniciatives frustrades acostumen a deixar ferides polítiques que triguen el seu temps a cicatritzar; però en considerar que la idea estratègica (Catalunya necessita un tercer sindicat que ocupi l’espai nacionalista) continua sent vàlida, no trigaran a aparèixer noves propostes unitàries a l’escenari sindical català. Les obres d’enginyeria social que s’ensorren abans d’inaugurar-les, suposen una experiència negativa que serveix d’aprenentatge col·lectiu per a futures construccions, sempre i quan hi hagi la voluntat de perseverar en l’intent. I de moment Convergència Democràtica de Catalunya, a través del seu home al món sindical, Rafael Hinojosa, té intenció de perseverar. La idea és senzilla: tot és qüestió de temps.

³³⁶ Entrevista amb Antoni Urrea.

³³⁷ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 6.

³³⁸ Hinojosa, Rafael. *Dia 29-9-83*.

4.11.1. Els més petits de tots: Ràdium i SICO entren a la CSTC

Només dos mesos i escaig després del trencament del primer procés de convergència sindical, el 3 de desembre de 1983, Hinojosa rep un document del sindicat el Ràdium³³⁹ on aquesta organització posa de manifest el seu interès per continuar tirant endavant processos de fusió. A partir d'aquest moment es produiran una sèrie d'entrevistes entre Antoni Rius, representant del Ràdium i Hinojosa, on aquest últim l'aconsella que s'incorporin a la CSTC. Les seves paraules són preses en consideració i el Ràdium inicia un procés d'unitat amb la CSTC, dins d'una perspectiva més àmplia que permeti incorporar, en un futur, noves organitzacions al procés i superar el desencís de la primera temptativa d'unitat del sindicalisme minoritari: *“El desig d'El Ràdium d'intentar la seva afiliació a la CSTC es motivat pel fet de no haver pogut portar-se a terme el propòsit de crear un fort sindicat català o millor encara una Confederació sindical catalana capaç d'aplegar el major nombre possible de sindicats independents de Catalunya i d'afiliats individuals, el qual vàrem lamentar, puig que consideràvem i continuem considerant la necessitat, ara més que mai, de l'existència d'una forta organització sindical catalana, i la nostra il·lusió fora poguer-ho portar a terme juntament amb la <<CSTC>>”*³⁴⁰. El procés d'integració del Ràdium a la CSTC culminarà amb un acte formal d'adhesió el primer de maig de 1985.

Paral·lelament, un altre petit sindicat, el SICO (Sindicat Independent de la Comarca d'Osona), també es mostra interessat en iniciatives unitàries. Mitjançant el seu secretari general sol·licita l'opinió d'Hinojosa, que ha esdevingut una mena de referent dins del món sindical nacionalista; sobre les negociacions que mantenen amb la CSTC per assolir una possible integració. Un cop més, les recomanacions d'Hinojosa van en la direcció d'afavorir aquests tipus de projectes: *“També els vaig encoratjar perquè fessin els esforços necessaris per arribar a acords, tot el que sigui unir el món del treball val*

³³⁹ Agafem com a carta de presentació de <<El Ràdium>> un text de la pròpia organització: *“El sindicat de Tècnics Tèxtils <<El Ràdium>> es el continuador del Sindicat Professional de Contramestres i Preparadors de Teixits <<El Ràdium>> transformat més tard, en Federació de Sindicats de Contramestres i Preparadors de Catalunya <<El Ràdium>>, dissolta l'any 1939 pel règim franquista i [...] d'ençà la seva fundació l'any 1916 una organització de treballadors tèxtils de caràcter professional, apolítica, democràtica i totalment independent, exceptuant l'època de la guerra civil, en la qual [...] va formar part de la CNT”*. Proposta per la possible afiliació del sindicat de tècnics tèxtils <<El Ràdium>> a la <<Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya>>. Barcelona (15-8-1984).

³⁴⁰ *Ibidem*.

la pena”³⁴¹. El resultat de les negociacions portarà al SICO a seguir el mateix camí que el Ràdium. El sindicat d’Osona també signarà l’acord de fusió el primer de maig de 1985. Malgrat aquestes incorporacions a la CSTC, el balanç d’Hinojosa de l’any 1985, pel que fa al projecte de construcció d’un sindicat nacional català, és francament negatiu.

4.11.2. L’Àrea de Política Sindical i Laboral de CDC

En clau de partit, entre els esforços que realitzà Hinojosa per apropar Convergència al món sindical, no podem deixar d’esmentar la constitució de l’Àrea de política sindical i laboral. Integraven la Comissió Nacional encarregada de gestionar el nou òrgan del partit F. Vidal, responsable intercomarcal de Lleida; Joan Salas, responsable intercomarcal de Barcelona; Lluís Ducet, responsable de Barcelona ciutat; Josep M. Ferrer, responsable intercomarcal de Tarragona; Àngel Parera i Ramon Parera, consellers nacionals; i, evidentment, Rafael Hinojosa, com a cap de l’àrea.

Les funcions de l’àrea tindrien dues vessants. En clau interna (cap al partit), el propòsit és “*sensibilitzar a tots els militants sobre els problemes del món obrer*”. Éssent conscients que CDC és un partit interclassista i la majoria dels seus militants es troben allunyats del moviment obrer, els responsables de la nova estructura pretenen desenvolupar tasques formatives entre els treballadors afiliats al partit i promoure la seva entrada dins dels sindicats catalans minoritaris, “*amb la missió d’actuar en defensa dels interessos dels obrers que viuen i treballen a Catalunya i impregnan-los de la nostra ideologia nacionalista*”³⁴². En clau externa (vers els simpatitzants i la resta de la societat), es vol remarcar que la missió de l’àrea no és fer un sindicat (això, pel que sembla, es deixa en mans d’Hinojosa), sinó “*participar dels problemes obrers, perquè formem part d’aquest món, i crear la consciència [sic] suficient perquè els militants actuïn en el món sindical*”³⁴³. D’aquesta forma, algunes de les funcions que li correspondrien a la Sectorial de Treballadors, ara també serien responsabilitat de l’Àrea de política sindical i laboral.

Els objectius més immediats de l’àrea, a principis de 1984, eren promoure el debat arran dels projectes de llei sobre la llibertat sindical, la reforma de l’Estatut dels

³⁴¹ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 7.

³⁴² Hinojosa, Rafael. *Àrea de política sindical i laboral*.

³⁴³ *Ibidem*.

Treballadors i la modificació de la llei d'ocupació; per tal de “*presentar esmenes [...], perquè la Minoria Catalana les tingui presents a l'hora del debat al Parlament de Madrid*”³⁴⁴. A tal efecte, es van mantenir contactes amb les centrals sindicals minoritàries de Catalunya per incorporar les seves aportacions al debat parlamentari. Prova d'això és un esborrany de carta d'Hinojosa, amb data del 12 de gener de 1984, on s'informa als sindicats (SQC, CSTC, USO, CGC i El Ràdium) que la Minoria Catalana els dona fins el 10 de febrer per presentar les seves esmenes i comentaris a la “*Llei de Llibertat sindical, Projecte de llei pel que es modifiquen articles de l'Estatut dels Treballadors, [i] Projecte de llei de protecció a l'ocupació*”³⁴⁵.

4.11.3. Contactes i esmenes al voltant de la LOLS

Sense integrar a alguns dels participants en la primera i frustrada temptativa d'unitat sindical, no serà possible constituir un tercer sindicat amb possibilitats de competir amb els dos grans (CC.OO i UGT). De totes formes, allò important en aquesta etapa de replantejament i recomposició del projecte és mantenir els canals de comunicació oberts entre el partit i els possibles sindicats interessats. L'excusa per reprendre novament el diàleg amb les centrals, no serà altra que els citats contactes amb motiu del debat sobre la LOLS (Ley Orgànica de Libertad Sindical). I dic excusa perquè pels resultats obtinguts, sembla que l'objectiu primordial era organitzar reunions i trobades amb els sindicats, més que no pas incidir i modificar determinats aspectes de la llei. Durant els mesos de gener i febrer de 1984, alhora que al Congrés dels Diputats es discutia la LOLS, van tenir lloc les reunions (7 o 8) entre Hinojosa i representants de CSTC, USO, CGCC (Confederación General de Cuadros de Cataluña) i El Ràdium, per tal de recollir les esmenes que els sindicats aportaven a la Minoria Catalana. El SQC, com hem comentat anteriorment, també estava convocat a participar a les reunions però, un cop més, la resposta del SQC a una iniciativa d'Hinojosa no és sinònim d'entusiasme.

En una carta signada pel seu Secretari General Enric Àngela, el SQC comunica a Hinojosa la seva decisió, presa pel Comitè Executiu Nacional, d'absentar-se de la reunió. Els motiu no és altre que la presència de la USO a la convocatòria. El SQC no vol prendre part en qualsevol iniciativa on participi la USO. La manera com va acabar la

³⁴⁴ *Ibídem.*

³⁴⁵ Hinojosa, Rafael. *Estimats amics*. Barcelona (12-I-1984).

primera temptativa unitària encara pesava, i molt, per a la gent de quadres: “*Tenim desagradables experiències ben recents de la seva manera d’actuar que no dubtaríem de qualificar, almenys, d’embolicaire*”³⁴⁶. Tanmateix, el rebuig a la invitació d’Hinojosa no implica desentendre’s del debat sobre la LOLS. Àngela informa que el sindicat està treballant el tema i transmetrà el seu posicionament abans del debat parlamentari. Així doncs, la gent de quadres no prendrà part en cap de les reunions. Només es limitaran a enviar a Hinojosa una còpia de les esmenes que proposaran directament a la Minoria Catalana al Congrés.

Un cop aprovada la LOLS, les crítiques dels sindicats minoritaris no trigaran en fer-se escoltar. Unes crítiques que no només van dirigides contra el PSOE per haver aprovat aquesta llei, sinó també contra CIU (la Minoria Catalana al Congrés dels diputats) per la seva tèbia resposta. Una prova de l’empipada dels petits sindicats envers Convergència, pel seu paper en la discussió i aprovació de la LOLS, la tenim en el retrets que el Comitè Executiu del SQC fa a Hinojosa durant una reunió per parlar del tema. Gràcies a una carta d’Hinojosa adreçada a Miquel Roca per informar-lo de la trobada amb el Sindicat de Quadres, podem copsar l’estat d’ànim d’aquells que es senten discriminats per la nova llei. El Comitè Executiu dels quadres va retreure a la Minoria Catalana no haver votat contra la Llei, ni haver amenaçat amb portar-la al Tribunal Constitucional, ni tan sols haver organitzat cap acte públic denunciant el seu contingut. Per ells, la LOLS és tan perjudicial per a la construcció de Catalunya com la LOAPA i la manca d’agressivitat a l’hora de criticar la llei respon a la falta de sensibilitat convergent cap al món sindical³⁴⁷.

Al seu torn de rèplica, Hinojosa, després d’explicar que ell assistia a la reunió en representació de Roca (el qual malgrat el seu desig de fer-ho no havia pogut assistir-hi), va mirar de rebatre totes les acusacions per l’actuació de la Minoria Catalana al Congrés. Tot i que no es va votar en contra (posicionament pres per no coincidir ni amb Alianza Popular ni amb els comunistes), Hinojosa recorda que el diputat de CIU Joaquim Xicoy va fer una intervenció contrària a la Llei. Les acusacions de manca d’agressivitat en l’oposició a la llei són refusades amb l’argument: “*L’agressivitat, en el verb, no vol dir*

³⁴⁶ Àngela, Enric. *Sr. Rafael Hinojosa*. Barcelona (18-1-1984).

³⁴⁷ Hinojosa, Rafael. *Amic Miquel: Crec que tinc que donar-te contes...* . Pàg. 1.

eficàcia i la M. [Minoria Catalana] es caracteritza per l'eficàcia en les negociacions”³⁴⁸. A més, la possibilitat d'organitzar alguna mena d'acte públic mostrant el descontentament de CIU, podria resultar contraproductiu. Els sindicats podrien considerar-ho una intromissió política dins d'un assumpte de la seva incumbència. Per Hinojosa seria més adient que aquest tipus d'actes fossin organitzats per les centrals sindicals i, en tot cas, Convergència podria participar a petició dels organitzadors.

Les consideracions sobre l'escassa sensibilitat cap al món del treball demostrada per CIU en aquesta ocasió, no podien ser obviades per un home com Hinojosa a la seva resposta. Pel diputat convergent, és evident que *“a C.D.C no se'l pot considerar un partit <<obrerista>>, però tampoc es pot dir que no sigui sensible al món sindical*”³⁴⁹. La prova de la sensibilitat convergent envers el sindicalisme la tindriem en la dedicació del mateix Hinojosa, *“per encàrrec del partit”*³⁵⁰, per tal de crear un sindicat nacionalista. Fins i tot, a la seva carta, Hinojosa va una mica més lluny i deixa constància per escrit d'una idea que no va voler compartir amb el Comitè Executiu del SQC, per no ferir encara més les sensibilitats dels assistents a la reunió: *“no els vaig dir que ells mateixos existeixen gràcies a nosaltres”*³⁵¹. Un cop més, la relació entre CDC i SQC és alguna cosa més que estreta o complementària, per esdevenir de causa-efecte. Sense Convergència, el SQC no existiria.

Pel que fa a la valoració política de la LOLS, Hinojosa, tot i coincidir amb moltes de les crítiques contra la llei, no creu que sigui comparable amb la LOAPA; i a mode de resum (fent referència a una carta de protesta enviada per l'Ènric Àngela) creu que tampoc cal donar-li excessiva importància a tot plegat. Pel representant convergent a la reunió, el problema és més personal que polític: *“Aquest noi [Enric Àngela] està resentit i no sé perquè”*³⁵². La conclusió final d'Hinojosa no és altra que: *“Hem de tenir paciència”*³⁵³.

³⁴⁸ *Ibídem*. En aquesta afirmació d'Hinojosa trobem un dels exemples més clars de la cultura política de negociació i pacte amb la qual, des de sempre, s'ha volgut identificar Convergència.

³⁴⁹ *Ibídem*.

³⁵⁰ *Ibídem*. Pàg. 1-2.

³⁵¹ *Ibídem*. Pàg. 2.

³⁵² Tot apunta a que aquest possible ressentiment és una de les herències del procés d'unificació sindical no reeixit. Una actitud que Hinojosa concreta molt en la persona d'Àngela: *“Vaig trobar els membres del Comitè més equilibrats que al propi secretari”*. *Ibídem*.

³⁵³ *Ibídem*.

Un observador privilegiat com López Bulla, amb la perspectiva que dóna analitzar un procés des de la distància, no comparteix l'opinió d'Hinojosa sobre la LOLS: *“El error de CIU no es solamente en el Estatuto de los Trabajadores, luego viene la LOLS (Ley Orgánica de Libertad Sindical) donde se reafirma el 10% y CIU no dice absolutamente nada”*. Segons López Bulla, amb l'aprovació de la llei, per molts diners que inverteixi CDC, les possibilitats de consolidar un tercer espai sindical s'han esvaït a l'aire: *“Yo creo que aquellas subvenciones no te digo que no fueran para un sindicato, eso posiblemente sí, pero aquellas subvenciones realmente para lo que sirven es para crear una red clientelar a CIU de personas y no tanto para montar una cosa sindical, es en lo que se convierte de facto”*³⁵⁴.

Deixant de banda l'actuació de la Minoria Catalana en la tramitació de la llei, també s'ha de considerar la conjuntura política del moment, amb un PSOE que governa a Madrid amb una còmoda majoria absoluta. En aquest escenari les possibilitats convergents d'incidir sobre el resultat final del debat parlamentari són molt limitades, tal i com ens recorda Rosa Bruguera: *“Jo crec que en aquell la llei es discutia a Madrid i havia la majoria absoluta socialista. En un tema que ells consideraven molt bàsic”*. Segons Bruguera, l'aprovació de la LOLS formava part d'una estratègia socialista de recolzament a la UGT, que esdevingué en aquells anys el primer sindicat a nivell estatal: *“Va ser descarada l'ajuda que van donar a l'UGT des del govern, aleshores UGT va pujar a partir de la majoria absoluta del PSOE. Aleshores en un tema que ells consideraven tan cabdal no t'hi podien deixar posar res que trenqués aquesta hegemonia”*³⁵⁵.

4.11.4. Canvis en l'estratègia sindical: Primer, els sindicats nacionalistes

A començaments de l'any 1985 es considera que ha arribat el moment d'un nou intent per crear la <<Central Sindical Catalana>>. Tot i que a la primera presa de contacte de la nova ronda negociadora, hi són convocats tots els que havien participat en l'anterior temptativa (USO, CSTC i SQC), més la CGCC, es tracta més d'un formalisme que no pas d'una aposta real per la confluència de les quatre organitzacions. Hinojosa té la lliçó ben apresada i sap que ni la USO ni la CGCC estan disposades, de

³⁵⁴ Entrevista amb J.L. López Bulla.

³⁵⁵ Entrevista amb Rosa Bruguera.

moment, a formar part del projecte; per això no sorprèn ningú que després de la primera reunió ambdúes centrals abandonin les converses. La raó de la deserció no suposa cap novetat: “*Ells no estan ara per ara disposats a trencar amb les seves estructures estatals*”³⁵⁶. Però la decisió d’USO i CGCC no suposa cap obstacle infranquejable dins dels plans d’Hinojosa, perquè en aquest moment el projecte, o millor dit, l’estratègia per portar-lo a la pràctica, ha patit un canvi substancial. Hinojosa no pretén, de bon començament, organitzar el consens entre sindicats que tenen com a principal característica comuna el fet de ser minoritaris. Amb això no n’hi ha prou per endegar un procés fundacional, i les tensions i el trencament final del primer esforç unitari així ho demostren. L’estratègia passa ara per dividir l’operació en dues fases clarament diferenciades. En una primera etapa l’objectiu és posar d’acord a CSTC i SQC. Un cop aconseguit això, serà el moment de parlar amb USO i CGCC per mirar d’ampliar el projecte. Les seves paraules no poden ser més clares: “*1º Unifiquem les centrals nacionalistes, 2º ja en parlarem amb les centrals lligades a organismes estatals*”³⁵⁷.

³⁵⁶ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 8.

³⁵⁷ *Ibídem*.